

BIBLIOTECĂ PEDAGOGICĂ

Nº 13323

O CESTIUNE
DE
DREPT INTERNATIONAL.

MEMORIU

PRESINTAT

SECTIUNILOR UNITE ALE CURTII DE CASSATIUNE

DE

Petru Grădisteonu.

BUCURESCI 1873.

TYP. THIEL & WEISS, LIPSCANI 11-13.

CASA SCOALELOR
BIBLIOTeca PEDAGOGICA

Nº 13323

doc

58493

O CESTIUNE DE DREPT INTERNATIONAL.

MEMORIU

PRESINTAT

SECTIUNILOR UNITE ALE CURTII DE CASSATIUNE

DE

Petru Grădisteancu.

159896

BUCURESCĂ 1872.

IMPRIMERIA ION WEISS, STRADA CLEMENTEI 15.

Culo 58493
Inventar 15.9.896

1950 F

B.C.U. Bucuresti

C159896

O CESTIUNE DE DREPT INTERNATIONAL.

MEMORIU PRESINTAT SECTIUNILOR UNITE ALE
CURTII DE CASATIUNE.

Sub titlul „O cestiune de drept internațional d'inaintea Curții de Casatiune,” D. Eugeniu Stătescu a creduț de curiință să publice un articol în diarul „Dreptul” la rubrica „Jurisprudență” în care nu a făcut de căt a reproduce în resumat pledoaria sa d'inaintea Înaltei Curți, în procesul d'intre C. Zapa cu frații Anton și Ioma Constantin.

Pentru că, în acăstă afacere, pe lîngă autoritatea magistraturei, se face recurs și la opiniunea publică, plin de deferență către acest judecător, care are tot-d'au na dreptul de a se rosti asupra actelor omenesci, mă simt dator să mi pune tôte silințele spre a o lumina mai bine. Cestiunea este gravă și merită discuțione; soluționarea ei interesă nu numai pe părțile în litigiu, dar încă și pe țera întregă ale cărui drepturi se află în luptă cu pretențiunile consulare pentru prima oară într'un mod atât de solemn pe terenul legal d'inaintea magistraturei noastre culminante. Dar, tocmai pentru că

e astfel, să mi fie permis a relata mai întâi faptele
în totă întinderea lor, a reproduce actele judecătoresci
în totă întregimea lor, ca să mă feresc de imputarea
că aş fi omis cu preugătire vre un fapt sau un pa-
sagiu din vre un act puțin favorabil tesei ce susțin;
apoi voi discuta pe larg diferențele vestiuni de drept
la care a dat nascere acest proces, sau mai bine voi
căuta soluțiunea lor în tratatele de drept internațional
care se bucură de autoritatea cea mai universal recu-
noscută. Cu riscul de a fi prea lung, voi ocoli stîncă
citațiunilor trunchiate care fac adesea pe autori să
dici că ceia ce prin gând nu le-a trecut. Cu modul a-
cesta, cred, fie care va fi pus în poziune de a judeca
prin sine în care parte este dreptatea.

La 1865 D. C. Zapa, de naționalitate român, trage în judecată, dinaintea Consulatului Elin, pe DD. Anton și Toma frații Constantin pentru mai multe pretențiuni resultânde dintr'un contract de arendă espirat în 1863. Frații Constantin, cari sunt de origină Români Macedoneni, probă decretul Domnesc No. 918 din 6 Maiu 1871 prin care se promulgă legea pentru indigenarea lor, frații Constantin dic, care nu erau prin urmare cătuși de pucin supuși elini, declină competența acelui Consulat, cu atât mai mult cuvînt că și dînșii intentase contra D-lui Zapa acțiune dinaintea tribunalului de Ialomița în resortul căruia se află domiciliat, pentru pretențiuni resultânde din același contract și că prin urmare ambele afaceri fiind connexe, Consulatul trebuia necesaremente să se desesise. Cu toate acestea, prin sentența sa No. 249 din 11 Noembre 1865, considerând pe frații Constantin ca supuși elini, el se declară competent, tratăsa afacerea ca comercială, îi judecă în lipsă și, după cei condamnă fără a cere reclamantului cea mai mică probă de natură a face cererea sa verosimilă, nu le acordă nici opoziție nici drept de apel, ordonă executarea provisorie «prin arestare chiar a pîrîtilor» și, ca să pună capăt totor acestora, ordonă ese-

cutarea acestei sentențe «totor portăreilor, procurorilor, administratorilor și ofițerilor puterii publice din România». Dară, fiind că portăreii, procurorii și agenții forței publice nu se prea arătau dispuși a executa acest ordin dat în numele M. Sale Regele Elenilor, D. Zapa s'a văzut nevoit a cere de la tribunalul Ilfov investirea acestei pretinse sentențe cu formula executorie. Tribunalul, fără a chiama părțile, ordonă execuțarea printr'o simplă lucrare de complect. Pe acăstă basă, Consulatul, prin adresa No. 1613 din 16 Sept. 1866, cere îndată de la tribunalul Ialomița să trăimită prin forță pe frații Constantin spre a fi executați de către Consulat. Acest tribunal, mărturisesc cu părere de rău, ordonă execuțunea personală portărelului căre, prin adresa sa No. 37, invită pe Primăria Comunei Grindu, plasa Câmpului, distr. Ialomița, să iea «dispoziții de urgență a se îndeplini cererea făcută de disul On. Consulat cu trămiterea D-lui Toma Constantin acolo! ...»

Ca să scape de acăstă urmărire nedréptă, neauditată, frații Constantin pe de o parte fac recurs în Casătiune contra investirii sentenței Consulare cu formula executorie de către tribunalul Ilfov, pe de altă parte obțin de la acest tribunal, pe aceiași cale grațiosă, o decisiune prin care execuțunea personală era înlăturată.

Curtea de Casătiune, la 3 Noembrie 1867, a pronunțat sentența No. 398 prin care, în ipoteza că frații Constantin ar fi fost supuși e-

lini, punct de sapt pe care n'avea să l'verifice, consacrä teoria cea mai justă și care a prevalat atât în doctrina cât și în jurisprudenă francesă asupra celor două sisteme extreme, din care unul se mulțumesce cu un simplu *visa seu par-eatis*, altul cere, in tot casul, o reviđuire în fond.

Iată ce ădice Curtea de Cassațiune :

«Asupra miđlocului că Tribunalul, încuviin-
țând prin „jurnalul din 1866 Aug. 13 cu No.
730 a se investi cu formula esecutorie hotă-
rîrea Consulară fără ca mai ântîiu, în virtutea
art. 374 din procedura civilă să cercetese daca
acea sentenă streină nu este contrarie legilor
țărei și chiar ordinei publice, a violat art. 374
mai sus citat ;

Considerând că art. 374 C. pr. civ. dupe
ce pune în principiu reciprocitatea politică cât
pentru modul și limitele în care hotărîrile date
în streinătate au să se execute în România, a-
daogă : «și dupe ce vor fi declarate esecutorii
de către judecătorii competenți Români».

Considerând că de óre ce judecătorii Ro-
mâni au facultatea de a declara sau nu ese-
cutorii hotărîrile date în streinătate, este evi-
dent că acésta nu se poate face printr'o hotă-
rîre dată de acel tribunal căruia s'a cerut for-
mula esecutorie, și care, spre a se putea pro-
nunça în cunoșință de causă este dator mai ân-
tîiu să citeze părțile, apoi, fără de a reviđa
chiar hotărîrea tribunalului strein în fond, să
esaminese déca ea întunesce condițiunile con-
stitutive ale unei hotărîri, daca este dată cu

competență în privința persoanelor, dacă nu violă o dispoziție de ordin publică așa cum se înțelege în România, precum și dacă este definitivă, apoi în sine să examineze și reciprocitatea politică pentru modul și limitele în care să se execute acea hotărîre;

Considerând că jurnalul cu No. 630 din 13 August 1866 prin care Trib. de Ilfov decide a se pune formula esecutorie pe hotărîrea Tribunalului Consular elin să încheieă fără a se fi citat părțile și nu coprinde într'însul motivele pe care Trib. și-a fundat decisiunea.»

Pentru aceste motive Curtea casăsă și trămite afacerea dinaintea Tribunalului de Prahova «spre a cita pe părți și a se pronunța prin o sentență în regulă *daca, după art. 374 din Codicele de procedură civilă, hotărîrea Tribunalului Consular elin se poate investi cu formula esecutorie.*»

Iacă cestiunea ce să desfășoară Tribunalul de Prahova prin casarea jurnalului Tribunalului de Ilfov pentru nechiemarea părților; iacă cestiunea asupra cărăia acest tribunal de trămitere avea să se pronunțe.

Tribunalul Prahova secția II, prin sentința sa No. 17/68 decide a se investi cu formula esecutorie sentința Tribunalului Consular elin No 249/65. Appel din partea fraților Anton și Toma Constantin, asupra căruia Curtea din București secția III, la 29 Noembrie 1868 pronunță următoarea sentință:

«Având în vedere apelul interjetat de frații

Anton și Toma Constantin contra sentenței
Trib. Prahova No. 17/68;

«Considerând că darea unei hotărâri este
un act cu totul separat de execuțarea acei ho-
tărâri;

«Considerând că autoritatea de care sunt
investiți judecători unui Stat pentru a re-
gula în materii contencioase relațiunile justicia-
bililor derivă din puterea suverană a aceluia
Stat, din care rezultă, conform principiului de
independență a națiunilor, că în drept strict
hotărârile date într'un Stat nu pot să aibă nici
un efect în cele-lalte state strelne, pentru că
autoritatea lucrului judecat nu derivă din dreptul
ginților, ci din dreptul civil al fiecării na-
țiuni și de aceea autotitatea lor espiră dincolo de
frunzările Statului în care s'a dat;

«Considerând iarăși că execuțarea unei ho-
tărâri depinde de Suveranul țărei unde își pro-
pone să o execute partea care a câștigat, fiind
că, ori-care ar fi modul de execuțare, ea este
un act al autorității publice care nu poate fi în-
deplinit de cât de Suveranul țărei ori de de-
legații săi în numele său, era nici de cum de
o autoritate strină, căci am aduce cu acesta
o isbire drepturilor țărei și Suveranului său;

«Considerând că pentru cuvântul de rela-
țiuni de bună amicie, pentru considerațiuni de
utilitate și conveniență reciprocă să admis de di-
ferite State excepțiuni la acest principiu de drept
riguros că hotărârile date într-o țară nu pot avea
efect nici se pot executa în altă țară;

« Considerând că, o dată probat că execuțarea unei hotărîri care nu este dată de judecătorii țărei este o excepție, este evident că ea nu poate fi permisă decât numai în casurile aretate de lege, pentru că derogațiunile la o regulă nu pot fi întinse; »

« Considerând că și legiuitorul nostru, preocupat de cuvinte de relații de bună amicie și de considerații de utilitate și convenință reciproce cu cele-lalte State, a dispus prin art. 374 din Proc. Civ. că hotărîrile judecătoresci date în țără strină nu se vor putea executa în România decât în modul și limitele cum și hotărîrile judecătorilor din România se execută în acea țară și dupe ce vor fi declarate executorii de către judecătorii competenți români;

« Considerând însă că prin acest art. 374 se face excepție la principiul de drept sus-enunciat că hotărîrile date în țără strină nu au nici un efect în alte țări, însă numai în favorul hotărîrilor date în țări strine, și de aceia acestă excepție nu poate fi întinsă la alte hotărîri; »

« Considerând că hotărîrea No. 249 dată de On. Consulat elin din Bucuresci nu poate intra în excepția prevăzută de art. 374 Pr. Civ. căci nu este dată în țără strină, ci în România de niște judecători strini; »

« Considerând că legiuitorul nostru, de și avea în vedere, la prelucrarea Codicelui de procedură actuală, Codicele de procedură francesă, nu a întrebuințat la art. 374 al nostru expresiunile

din art. 546 din procedura francesă unde se dice «hotărîrile date de tribunalele străine», expresiuni care ar fi putut să coprindă și hotărîrile ce Consulii streini ar da în țera noastră;

«Considerând că, de vreme ce art. 374 din Pr. Civ., dispune de «hotărîrile date în țeri straine», era nu de «hotărîrile date de judecători streini», când numai să ar fi putut înțelege și hotărîrile Consulilor date în România, este a aduce, în contra dispozițiunilor categorice ale art. 374 din Pr. Civ., o nouă excepție la principiul că hotărîrile straine nu se pot executa în alte țeri de cât în puterea autorisației dată de legea locului unde se cere executarea;

«Considerând că în temeiul nici unui principiu de drept nu se poate asimila cu țera strină Consulatul spre a susține că hotărîrile date de Consulatele straine aflate în România sunt date, nu în România de judecători streini, ci de judecători streini-chiar în țera strină; căci, încă odată, după art. 374 pr. civ., nu este de ajuns ca hotărîrea să fie dată de judecători streini, ci încă trebuie să fie dată «în țera strină»;

«Considerând că, prin cuvântul de *esteritorialitate*, nu se înțelege în dreptul găinilor de căt prerogativele și drepturile excepționale de care se bucură în țera strină Suveranul unei alte țeri sau ambasadorul său pe timpul petrecerii lor în țera strină în privința immunităților persoanei și bunurilor lor, ca cum printre fictiune de drept, acest Suveran sau ambasadorul

său, de și în țără streină, să ar afla încă pe teritoriul lor (vezi Foelix și Martens);

«Considerând că, prin acăstă ficțiune a esterioritatii nu s'a înțeles nici odată că localul unde locuiesc persoanele care se pot bucura de acest drept este fictivamente țără streină nu numai pentru profitarea de acele privilegiuri și immunități, ci încă că acel local devine, fie și fictivamente, o adeverată țără streină unde, prin urmare, verice să ar petrece să ar socoti petrecut în țără streină, căci tomai pentru că acea ficțiune are ținta mărginită și ca o ficțiune nu se poate aplica la alte casuri decât acelea pentru care s'a creat, refugiu unui criminal în localul unde locuiesce nisce asemenea persoane privilegiate nu se socotesce refugiu pe un teritoriu strein (vezi Martens).

«Considerând că, odată dovedit că ficțiunea esterioritatii nu se poate întinde peste privilegiile și immunitățile recunoscute în savoarea persoanei și bunurilor Suveranilor streini și celor cari îi reprezintă, se face evident că hotărîrea dată «pe pămînt român» în localul Consulatelor «de judecători streini» nu se poate socoti fictivamente că dată în țără streină;

«Considerând că, deoarece hotărîrea dată în România de către consulii streini nu poate fi socotită nici chiar fictivamente că dată în țără streină, judecători români sunt oprîți de art. 374 din Pr. Civ. ca să pună formula executorie pe nisce asemenea hotărîri cari nu sunt date în țără streină nici realmente nici cel puțin fictivamente.

„Pentru aceste considerante Curtea decide: reformesa apelata sentință, respinge cererea lui C. Zapa de a se investi de judecătorii români cu formula esecutorie hotărîrea Consulatului elin din Bucuresci No. 249 din 1865, etc. . . .”

Contra acestei sentințe C. Zapa a făcut recurs în Casațiune. După o primă divergență împărțindu-se voturile, afacerea a fost trămisă dinaintea Secțiunilor-Unite.

Ie că istoricul exact al faptelor și actelor judecătorescii.

Specia se poate formula astfel: un român chiamă în judecată pe un alt român dinaintea Consulatului elin; acesta, considerând pe românul defendant ca supus al seu, se declară competent și judecă. Sentința sa se poate investi cu formula esecutorie.

Admitându-se chiar că defendorele este național al consulului, în principiu sentințele consulare se pot ele considera ca date în țără strină pentru că, în virtutea art. 374, să se pote declară esecutorie de către tribunalele române? De să ar admite în fine că tribunalele române potu investi cu formula esecutorie sentințele consulare, care este baza și limita juridiciunii consulare? consulii potu judeca în veri-ce materie de drept comun? au ei o juridicție conțenitiosă pe care să o exercite fără consimțimentul părților? care este competența lor? în casul de faciă ordinea publică, aşa cum se înțelege în România, nu este ore călcată în picioare?

Iată căte cestiuni spinosite se ridică în acăstă afacere.

Déră se obiectă de la început că dinaintea tribunalului de Prahova, ca și dinaintea Curții de Apel, discuțiunea nu a purtat asupra tuturor acestor puncte și că Curtea de la sine, printre hotărîre, nu de specie ci de principii, a contestat sentințelor consulare în genere posibilitatea de a fi investite cu formula executorie de către tribunalele noastre.

Pucin importă într'adefără déca părțile au invocat său nu acest mișloc. Instanțele judecătoresci nu sunt ținute a și funda hotărîrile numai pe mijlocele de drept invocate de părți, mai cu seamă când se află în joc o cestiune care interesă ordinea publică, și într'un grad atât de înalt ca acăsta. Tribunalul de Prahova, ca și Curtea de Apel din Bucuresci, avea să se pronunțe asupra cestiunii ce li se deferise de către Curtea de Cazație prin decisiunea să de trămitere, și acăstă cestiune este astfel formulată în dispositivul acelei decisiuni cu No. 398, dispositiv pe care D. Stătescu a crezut de cuvintă a nu'l reproduce înlocuindu'l cu un simplu considerant: «Curtea casăsă și trămite afacerea dinaintea tribunalului de Prahova spre a cita pe părți și a se pronunța prin o sentință în regulă déca, după art. 374 C. pr. civ., hotărîrea tribunalului consular se poate investi cu formula executorie.»

Iată punctul de drept care s'a discutat, pe un motiv sau altul, dinaintea tribunalului de Pra-

hova, ca și dinaintea Curții din Bucuresci, și, veri-cărinar fi considerantele acestei Curți, la acest punct respunde dispositivul hotărîrii sale. Cestiunea este dără nu de căcă acăstă hotărîre este bine motivată, căci nu în contra consideranțelor se recurge în Casătîune, ci de căcă dispositivul seu coprinde o soluțîune justă și legală în causă. Dără să esaminăm mai întîiu motivele, să vedem de căcă interpretarea dată de Curte art.

374 C. pr. civ. este fundată. Se dice că de căcă acest articol este copiat din legislația francesă, apoi expresiunile «hotărîrile judecătoresci date în țără streină» sunt sinonime cu expresiunile «hotărîrile date de tribunalele streine» care se află în art. 545 C. pr. francesă; că acăstă sinonimie se probă prin acăstă că art. 546 C. pr. fr. trămite la art. 2123 și 2128 C. civ. fr. unde vedem indiferamente întrebuiuțate aceste două expresiuni și că legiuitorul nostru nicăi a manifestat cumva intenția de a le da un sens mai precis, mai determinat, nici a avut vre un motiv pentru a face o asemenea distincțîune care nu există în nici o parte de lume între hotărîrile tribunalelor streine și hotărîrile date în țără streină, refusând unora într'un mod absolut dreptul de a putea fi executate în România, drept pe care l'a acordat celor alte în limitele reciprocității diplomatice. Cu toate acestea legiuitorul nostru de și a avut în vedere textul art. 546 C. pr. fr., să ferit de a se servi de aceleași expresiuni și nu se află nici un alt articol în legislaționea noastră în care să se fi făcut confu-

nea între aceste două specii diferite de sentințe streine: unele date în țără streină, altele numai de judecători streini pe teritoriul român. Din contra, intenția legiuitorului nostru de a face acăstă distincție se vede și mai clar manifestată prin persistența ce pune în modul seu de a se exprime, vorbind în a doua parte a art. 374 de «hotărîri ale judecătorilor din România» éră nu de «hotărîri ale judecătorilor români.» Rațiunile de a distinge negreșit nu i au lipsit, rațiuni proprii țerei pentru care legifera și care nu se găsesc la tóte cele alte popóre. Intr'adévér, de óre ce stabilia reciprocitatea diplomatică, negreșit el nu putea acorda streinilor un mai mare sacrificiu al suveranității naționale de cât era în pozițiu de a putea reclama de la streini. Apoi, guvernul nostru ne având judecători români care să pótă da sentințe în afară de teritoriul nostru, neputându-se déră prevede casul că s'ar putea cere în streinătate execuțarea unei sentințe dată de judecători români reședînd aírea de cât în România, nici a putut concede streinilor dreptul de a cere să se execute la noi sentințe date de judecătorii lor aírea de cât în țără streină. Partea ántéiu a art. 374 trebuia neapărat să fie corelativă cu partea sa a doua, altminteri principiul reciprocității s'ar fi înfrînt de la început prin chiar legea care'l stabilia. In fine e destul că legiuitorul n'a autorisat pe tribunalele române a investi cu formula execuțorie de cât sentințele date în streinătate, pentru ca cele date

de judecători streini în România să nu se pótă bucura de aceiași favore. Argumentul *a contrario* e de mare valoare când conduce la dreptul comun, și dreptul comun este neesecutabilitatea hotărîrilor date de judecători streini. Adăogând aceste argumente pe lîngă cele nediscutabile coprinse în hotărîrea Curții din Bucuresci, vedem că interpretația dată de dînsa art. 374 C. pr civ. este justă și intemeiată atât pe litera cât și pe spiritul legii. Déră ore, dupe cum fórte bine se intrébă Curtea, în virtutea ficțiunii *esteriorialității* nu ar trebui să se considere sentințele consulare ca date nu în România ci în téra cării aparține consulul? Acéstă ficțiune a servit de basă, și de basă unică, la două decisiuni ale Curții de Casătie, una cu No. 457 din 1871, alta cu No. 543 tot din 1871, decisiuni citate de D. Stătescu și cari, dupe D-sa, formésă o jurisprudență constantă pentru Curtea de Casătie. Mě voiu mărgini pe lîngă puternicile rățiuni ale Curții de Apel, să adaug câte-va cîtațiuni în acéstă privință.

Voiu reproduce mai întîiu câte-va fragmente din cei doi autori ale căror nume se află menționate în hotărîrea Curții de Apel din Bucuresci.

Foelix în «Tratatul seu de drept internațional privat» tom I p. 390 No. 209 dice:

«Suveranul, de și s'ar afla pentru moment pe teritoriul unei alte puteri, este considerat însă, printr'o ficțiune a dreptului giștilor modern al Europei, ca cum s'ar afla tot pe propriul seu teritoriu, și se bucură de tóte pre-

rogativele inherente suveranității; și, fiind că ambasadorul sau ministrul reprezintă pînă la un punct ore care persoana suveranului de care este împuternicit, este considerat, în tot timpul duratei misiunii sale, ca cum n'ar fi părăsit Statul care l-a trămis, și ca cum și ar fi împlinind mandatul afară din teritoriul puterii pe lîngă care este acreditat. Acăstă ficțiune se întinde asemenea la soția și la copiii ambasadorului, precum și la ómenii care'l urmăsă. Tote aceste persoane sunt esceptate din juridicțiunea civilă a tribunalelor țerei în care reșede ministrul. Cuvîntul de *esteritorialitate* servescă a indica totalitatea prerogativelor sau drepturilor escepționale de care vorbirăm.»

Si mai la vale, la No. 218: «Tot ceea ce diserăm nu se aplică nici *consulilor*, nici agenților pentru relațiunile comerciale cari sunt asemănați consulilor: nici unii nici alții nu se bucură de privilegiile diplomatice acordate reprezentanților puterilor streine.»

«Immunitatea de care se bucură ambasadorii și în genere agenții diplomatici, ne spune Martens în «Conducătorul seu diplomatic sau tratat despre drepturile și funcțiunile agenților diplomatici și consulilor.» (tom I, p. 87 § 24 despre esterioritate), se întinde la otelelor lor, la familia lor, și la tote persoanele atașate la serviciul lor; de aci a venit ficțiunea după care otelul ambasadorelui este considerat ca afară din teritoriul național, de unde unii au voit să deducă *dreptul de asil* adică dreptul de

a acorda un refugiu criminalilor atât streini cât și indigeni.»

Din acăstă cauză Pinheiro Ferreira, pretinde că: «Din tōte ficiunile ce jurisconsulții au introdus în dreptul public al națiunilor, nici una nu este atât de nefolositore, atât de absurdă chiar, ca *esteritorialitatea*.» Negreșit, dupe cum fōrte bine observă D. de Wegmann, annotatorul lui Martens, «esteritorialitatea acordată ambasadorilor și ministrilor publici n'ar fi avut pentru acest publicist caracterul de nefolosință și de absurditate ce impută acestei prerogative diplomatice, déca ar fi tradus'o, ca noi, prin cuvēntul *independență*: esterioritatea, în adevăr, nu este alt ceva de cât independența și inviolabilitatea ambasadorului.»

Tot Martens ne spune (*ibid.* p. 249 § 74) că «de și consulii nu pot pretinde nici immunitățile nici onorurile și prerogativele acordate agenților diplomatici, ei se bucură însă de ore care privilegii și franșise, sau în virtutea tratatelor, sau în virtutea principiului de reciprocitate între guvernele respective.» și mai la vale: «în principiu consulii nu pot pretinde, ca agenții diplomatici, să fie independenți de jurisdicțiunea țerei.»

Dalloz ne spune asemenea în termeni fōrte categorici (t. 12 *consuli* No. 35) că «consulii nu se bucură de *esteritorialitate*.»

Aceleași principii le vedem consemnate și în alți autori.

«Privilegiul esteriorialității, dice Whea-

ton (elementele dreptului internațional t. I. p. 216), consistă în dreptul agentului diplomatic de a fi scutit de veri-ce dependență de puterea suverană a țării pe lîngă guvernul căria este acreditat acest privilegiu nu se raportă de cât la relațiunile esistente între agentul diplomatic și puterea suverană a țării unde reședea» și mai departe același autor adaugă: «Consulii nu sunt ministri publici. Veri-ce protecțiune li s'ar acorda în exercițiul datoriei lor oficiale, veri-ce privilegiu special li s'ar confi de legile locale și de us sau de tratatele internaționale, ei nu se bucură, după dreptul ținților, de immunitățile particulare ambasadorilor.»

Ilustrul profesor al universității din Berlin, A. G. Hefter, nu e mai puțin explicit în opera să intitulată: «Dreptul internațional public al Europei». Astfel în § 42 p. 85 el dice:

«Esteritorialitatea este o immunitate de drept public de care se bucură ore care persoane, immunitate care are de obiect să le apere de juridicțiunea civilă a teritoriului în care reședea în realitate. Prinț'un fel de ficțiune legală aceste persoane se consideră generalmente ca cum n'ar fi părăsit teritoriul națiunii. Nu trebuie însă să mergem atât de departe, nici să dăm acestui drept un caracter prea mult absolut. Ar resulta astfel, de exemplu, acestă consecuență ciudată că toate actele făcute de o persoană scutită pe teritoriul străin ar fi cîrmuite exclusiv de legile domiciliului seu de origină, că

regula «locus regit actum» n'ar putea fi invocată în contra'i, ceia ce negreşit n'ar fi admisibil. Privilegiul esterioritatii se rédimă într'adevăr pe consideraţiunea unică, că într'un interes esclusiv internaţional, juridicţiunea unui Stat încetésă de a fi aplicabilă la raporturile civile ale unor persoane, și eserciţiul seu este suspendant pentru dînsele. Persoanele care se bucură de acest privilegiu sunt suveranii, agenţii lor diplomatici, și armatele lor când sunt priimite pe teritoriul strein.»

Esaminând apoi drepturile cari decurg pentru ministrul public din principiul esterioritatii, Hester ne arată că sunt: 1º inviolabilitatea, 2º dreptul de cult privat sau domestic, 3º scutirea de juridicţiunea criminală, 4º scutirea de juridicţiunea civilă și de poliție, 5º juridicţiunea exercitată de ministrul strein asupra persoanelor care l' urmăresă. Pe lîngă acestea mai adaugă: 6º scutirea de veri-ce imposit. Iar cât pentru consuli a nume, acest autor ne spune (§ 248 p. 456) că: «printre prerogativele agenţilor consulari în statele Europeane, distingem mai cu séma scutirea de sarcine și servicii personale care le permite de a'și îndeplini în libertate funcţiunea. Tratatele admit scutirea de juridicţiunea criminală când într'un mod absolut, când exceptând casurile de crime grăsnice. Ei sunt justiciabili de tribunalele locului în materie civilă și comercială.»

Acst principiu a fost proclamat printre

hotărîre a Curții regale din Aix de la 1843, care sună așa :

« Considerând că déca ambasadorii sunt independenți de autoritatea suverană a țării în care își exercită ministerul acest privilegiu nu este aplicabil consulilor. . . »

In fine un alt savant german, renumitul profesor al universității din Heidelberg, Bluntschli, în « Dreptul internațional codificat » se exprimă astfel : art. 267 « *Consulii nu au drept la esterioritate.* Ei sunt în genere supuși la tribunalele locului unde consulatul reșede. Nu au nici un drept special spre a fi scuțiți de imposit. »

Așa dără esterioritatea este un privilegiu personal suveranului strein și agentului seu diplomatic spre a le asigura independența și inviolabilitatea personală, privilegiu de care consuli nu se bucură. Sciu bine că consuli pot fi uneori investiți, precum în fapt sunt la noi, și cu caracterul de agenți diplomatici. Acesta o vedem în Foelix (loc. cit.) care, după ce stabilisce principiile ce am aratat în privința esteriorității adaugă : « Aceste principii pot admite o excepție când consulul a primit de la guvernul seu o misiune diplomatică specială ; el poate fi privit atunci ca reprezentant al suveranului. In acest cas excepțional, consulul se va bucura de immunitățile care aparțin ministrilor. »

Hefter dice asemenea (p. 457) : « ei (consuli) se bucură de toate prerogativele ministrilor publici, de inviolabilitate și de esterito-

rialitate, când sunt însărcinați și cu alte funcții diplomatice.»

Mă mărginesc aci cu citațiunile asupra acestui punct. Este însă evident că în aşa cas privilegiul esteriorității nu poate folosi consulului de cât spre a'i acoperi independența și inviolabilitatea sa personală ca agent diplomatic, nu se poate însă întinde și asupra actelor ce face în calitatea lui de simplu consul și a nume la actele de jurisdicție ce ar putea face în virtutea atribuțiunilor săle.

Și mai anteriu consulii au ei veri-o jurisdicție? Au ei dreptul de a da hotărîri în terenă strină între toți naționalii lor și asupra verificării materiei de drept? Lăsând de ră la o parte art. 374 C. pr. civ. și ficțiunea esteriorității, să vedem de cea hotărîrea Curții de Apel din București a violat principiile dreptului internațional public, dupe cum se afirmă.

Inainte de a intra în discuțiunea acestei cestiuni, un cuvânt încă despre violarea principiului ce se pretinde admis de Curtea de Casațiune, că sentințele consulilor se pot investi cu formula executorie sub unele condiții. Am vădut încă de la început că decisiunea Curții de Casațiune de care este vorba nu decide nimic de felul acesta, pentru că în consideranța Inalta Curte a manifestat doctrina sa în privința modului cum se investesc cu formula executorie hotărîrile date în strinătate, a motivat necesitatea de a se chiama prealabil părțile, eră în dispositiv a

decis ca tribunalul dinaintea căruia a trămis a-facerea să se pronunțe printr'o sentință în re-gulă déca, dupe art. 374 C. pr. civ. hotărîrea tribunalului Consular elin *se poate investi cu for-mula esecutorie.*» Din termenii acestui dispo-sitiv se poate mai mult induce o doctrină favo-rabilă tesei ce susțin, de óre-ce Inalta Curte pu-nea tribunalului de trămitere întrebarea déca *se poate dec'ara esecutorie în România o hotă-rîre emanată de la un consulat,* și atrăgea astfel atențunea asupra acestei grave și spinóse cestiuni.

Să înlăturăm dar pentru moment hotărîrea Curții de Casătie precum am înlăturat art. 374 și fiecăruia esterioritatii și să ne întrebăm în fine ce trebuie să înțelegem prin juricătirea consulilor. Cestiunea revine la acăsta: consulii au ei dreptul de a da hotărîri, care sunt afacerile ce pot judeca, între care persoane și în ce condiții, cu un cuvînt care este baza și li-mita acestei pretinse juricătiri.

Pentru acăsta, înainte de tot, că să ne întrebăm déca România are să se consi-dere ca țără creștină Europeană sau ca țără musulmană ori barbarescă, căci, dupe cum dice D. Domenico Gatteschi, citat de an-notatorul lui Vattel (Dreptul Ginților t. I, p. 625), există tot atâta diferență între atribuțiunile consulilor din schelele Levantului și cei cari reșed în Europa, ca între instituția consulatului cum există în evul mediu și aceia pe care o vedem funcționând în țările noastre.»

Fără să arătăm prealabil diferențele profunde care există între juridicțiunea consulilor din țările crestine și aceia din Levant, și rațiunile acestor diferențe, fără să examinăm de către România are dreptul să se consideră că țără creștină sau de către face parte din Levant, să admitem de o cam dată hipoteza cea mai magulitore pentru amorul nostru propriu național, să nu se concede, fie și într'un mod hipotetic, că suntem o țără creștină, și să ne întrebăm care este juridicțiunea consulilor în țările crestine.

Iată ce dice Dalloz în volumul 12 la cuvântul «consuli» § 3 No. 57 despre «juridicțiunea lor administrativă, grațiosă și conținosă». — În prezența mișcării industriale și comerciale care împinge pe totă națiunile către o stare mai regulată, atribuțiunile consulilor tind să se restrângă la afacerile de comerț, la protecțiunea naționalilor și la interesele politice cu care pot fi însărcinați din întâmplare de către guvernul lor. Astfel, după cum observă D-nii de Clercy și Vallet, p. 678, «consulii stabiliți în țările *crestine* au pierdut, în privința naționalilor lor, exercițiul tuturor atributelor înherente cu suveranitatea teritorială.» — Iată revoluția care să îndeplinească într'un mod mai general, în țările supuse religiunii lui Christ.....

Dată, mai întâi, că să spunem că rezultă dintr-o instrucțiune din 29 Noembrie 1833, asupra juridicțiunii consulare în țările *crestine*, și ai cărui termeni sunt reproducări mai jos, că doctrina guvernului este că consulii să și mărgi-

nescă competența la actele de juridicțiune administrativă și grațiosă. Cu ce drept, întradevăr, Franția ar refuza consulilor streini o juridicțiune pe care suveranii lor ar recunoscere consulilor nostri? Si din acăstă invasiune a juridicțiunii streine în mijlocul nostru câte dificultăți ar putea resulta!»

Ieșă acum și instrucțiunea din 29 Noembrie 1833 asupra esercițiului juridicțiunii consulare în țările crestine, instrucțiune dupe care se conduc consulii francezi în statele creștine, care le mărginește competența, și pe care o reproducem *in extenso* din cauza importanței și clarității principiilor ce conține și care formă astăzi baza dreptului public în privința consulilor căci s-au adoptat, prin forța lucrurilor, de toate statele Europeane: «Părțile cele mai importante ale serviciului consulilor s-au regulat prin ordonanțe ale Majestății Săle fără ca într'însele să se afle ceva relativ la juridicțiunea lor. Acăstă lacună, de care ne am putea mira la prima vedere, se explică naturalmente prin acăstă circumstanță că, după ce a esaminat toate cestiunile care se raportă la funcțiunile judecătorești ale consulilor, comisiunea însărcinată a revăzut reglementele existente, a recunoscut în unanimitate că juridicțiunea lor nu putea fi aşedată pe base nouă de către concursul puterii legiuitorului. — Déră péně va veni o lege care să apropie vechile ordonanțe de legislația modernă și să concilieze către ce va putea pe acăstă cu măsurile excepționale recla-

mate de interesul Francesilor în streinătate, Regele vrea să pună un capăt incertitudinii ce arată cea mai mare parte a consulilor din țările crestine, la aplicațiunea juridicțiunii lor: obiectul acestei instrucțiuni speciale este, prin urmare, de a împlini ceea ce lasă de dorit în acăstă privință instrucțiunile generale din 1814, și de a substitui indicațiunilor ce coprindeau reguli mai precise și tot-d'o-dată mai în armonie cu ideile care au presidat la reorganisarea serviciului consular. Să fie bine înțeles că nu va fi vorba aci de cât de consulii din țările crestine și că cei din Levant și din Barbaria vor continua a se conforma cu prescripțiunile existente sau vor primi direcțiuni particulare când necesitatea se va ivi. Prințipiu puterii de juridicție atribuită consulilor și limitele în care trebuie să se mărginășcă aplicațiunea ei, iată cele două puncte ce cată să esaminăm.

«Puterea judecătorescă a consulilor are base legale în art. 12, 13 și 18 din tit. 9 cartea I a ordonanței din 1681, ordonanță înregistrată de tōte parlamentele regatului și care se execută încă astăzi în tōte ale sēle dispozițiuni care nu s'au modificat expresamente. Diferitele acte care pe rānd au confirmat acăstă juridicție sau i au regulat formele, probă că, în tot timpul când Regii au exercitat singuri în Franția puterea legiuitoré, consulii au fost considerați ca adevărați magistrați; dără aceste acte, de și n'au fost abrogate nici implicit de o lege mai nouă, nu pot fi considerate ca a-

vînd astăzi aceiași putere ca ordonanța din 1681. Unele într'adevăr, precum ordonanțele din 28 Februarie 1687, 24 Maiu 1728 și 3 Martiu 1781, n'au fost înregistrate de nici unul din parlamentele regatului, și acăstă formalitate nu s'a îndeplinit pentru edictul din 1778, cel mai important din tōte, de căt de parlamentul din Aix numai, care priimia atunci, precum Curtea regală din acest oraș priimesce și astăzi, ape-lurile hotărîrilor date de consulii din Levant și din Barbaria. De aceia efectul actual al acestei sancțiuni isolate cată să se mărginiască la aceste consulate, de și un pasagiu din instrucțiunile gene-rale de la 1814 a lăsat a se presupune contrariul. — Ordonața din 1681 fiind dărâ singura basă legală a juridicțiunii consulare, cată să ne ținem cu desăvîrșire de termenii articole-lui care o stabilesc și care e astfel conce-put: «Cât pentru juridicțiune, atât în materie civilă cât și în materie criminală, consulii se vor conforma cu usul și capituloaunile (tratatele) încheiate cu suveranii din țările unde sunt sta-biliți.»

«Consecuența necesară a acestui articol este că, dreptul de juridicțiune nu este încredințat con-sulilor de căt cu condițiunea ca exercițiul acestei ju-ridicțiuni să remână subordonat sau usului sau tratatelor existente între Francia și diferitele pu-teri pe lîngă care consulii sunt stabiliți. Acăstă restricțiune e dréptă și naturală; căci exercițiul juridicțiunii coprinzînd dreptul de comandament, un suveran nu l' poate asigura consulilor săi în țără

streină de căt cu agrementul și prin delegațiunea, ore cum, suveranului teritorial. Acăstă delegațiune cătă să fie înscrisă într'un tratat spre a crea un drept pozitiv pentru acela în profitul căruia este făcută, și, prin urmare, în cas de tratate, juridicțiunea consulară cătă să fie exercitată în limitele variabile puse de aceste acte. Astfel, și spre a nu cita de căt doue exemple luate din epoca cea mai apropiată de aceia în care puterea legiuitoră și a schimbat natura în Franția, vedem că tratatul închis la 11 Ianuarie 1787 între Franța și Rusia, asigură (art. 7) consulilor respectivi dreptul de a da decisiuni asupra proceselor întemplate între naționalii lor comercianti care se vor adresa la dinsii în comun acord ; și, cu toate că le recunoscă în acest cas dreptul de a cere forță publică de la guvern, spre a face să se execute sentințele lor, adaugă însă că «déca una din părți nu consimte a recurge la autoritatea propriului său consul, va putea să se adresese la tribunalele ordinare ale locului reședinței săle, și amândouă vor fi ținute a se supune lor.» Acăstă din urmă stipulațiune consimțită de cabinetul din Versailles este o derogăriune formală la prohițiunea absolută pusă Francesilor comercianți și călători, de art. 2 din edictul de la 1778, de a recurge în veri-un cas la tribunalele streine, și vedem pucin mai târziu, din contra, pe guvernul francez obținând de la Statele-Unite ale Americii sancțiunea acestei prohițiuni, făcând să se inserese în tratatul din 18 Noem-

bre 1788 că «tote diferențele și procesele dintre supușii regelui pre creștin în Statele-Unite și dintre cetățenii Statelor-Unite în Franția, vor fi terminate prin consulii respectivi și nici un ofițer teritorial nu va putea lua veri-o parte în afacere.»

«Resultă de răsărit clar din această apropiere că principiul înscris înordonanța de la 1681 a fost tot-dată-una modificat cum trebuie să fie și astăzi dupe conveniențele politice și termenii tratatelor și că, de către un act legislativ va da consulilor caracterul de judecători, *esercițiul juridicării lor nu va putea fi înșă asigurat, și întinderea competenței lor pozitiv fixată de către prin stipulaționi diplomatici.*

Asemenea stipulaționi nu există astăzi; tratatele ce citărăm au încetat de a fi în vigoare și convențiunile actuale între Franța și celelalte state creștine nu conțin nimic relativ la juridicărea conținută a consulilor; singura regulă de invocat dupe termenii ordonanței din 1681, spre a încerca de a determina esercițiul acestei juridicări, este de răsărit acum usul sau bucuria atribuțiunilor recunoscute de obicei consulilor de diferențele puteri. — Această regulă este negreșit incertă și variabilă; de răsărit trebuie se recunoștem că *un us devenit, ore cum, de drept comun prin vechimea și uniformitatea practicei sale, dă autoritate consulilor, nu numai întrucât privesc poliția și inspecția oamenilor de mare, dupe cum a hotărît din nou ordonanța regală din 29 Octombrie anul curent, și întrucât*

cât privesce judecata totor contestațunilor care pot să se ridice între căpitani și mateloți și chiar între pasagerii francesi și ómenii corăbiei. Acest fel de juridicțiune este singura pe care cei mai mulți consuli ai nostri din țerele creștine o revendică încă; de óre ce însă unii dintre dñșii au încercat să o întindă mai departe, să căutăm péně în ce punct este posibil sau de dorit ca acésta juridicțiune să n'aibă alte limite de cât termenii atât de generali ai ordonanței din 1681.

„Să înlăturăm mai ântâiu tot ce privesce juridicțiunea criminală sau corecțională; acésta restricțiune este comandată imperios de principiul incontestabil de ordine și de drept public dupe care legile teritoriale relative la poliție și la siguranță obligă în tóte țerele pe aceia care locuesc acea țéră. Si nici este vre un Stat creștin care să consimă a se lipsi de acest drept atribuind, altora de cât judecătorilor teritoriului pe care delictul a fost comis, dreptul de a pedepsi pe autor din veri-ce națiune ar fi făcând el parte. Am înscris acésta regulă în codicele noastre și nu putem certamente pretinde de la alții o facultate pe care suntem departe de a voi să o acordăm la noi. Tot acésta vom șice și despre dreptul de înaltă poliție dat mai ântâiu Consulilor în casuri restrinse, și cu împlinirea unor formalități, de art. 15 al ordonanței din 1681, confirmat în urmă și forte întins de art. 82 al edictului din 1778, drept în virtutea căruia Consulii puteau să arrestese și să înapoiese în Francia cu cea d'ân-

tēiu corabie a națiunii, pe veri-ce frances a cărui reședință i se părea pericolosă. Intențiunea regelui este ca consulii săi în ţările crestine să nu se gândiască nici o dată a se folosi, precum s'au încercat unii dintr-înșii, de acéstă disposi-țiune la care le ar fi imposibil de altminteri să recurgă legalmente, în fața termenilor pre-ciși ai ordonanței din 1681.

«Remâne juridicțiunea în materie civilă; dar trebuie ore să dorim ca acéstă juridicțiune chiar să fie recunoscută Consulilor în totă întinderea sa? Nimic în ordonanța din 1681, sau în edictul din 1778 nu limită competența acestor agenți, nici în privința domiciliului, nici în privința situațiunii obiectelor litigiose, nici în privința na-turei contestațiunilor; trebui-va ore ca toți fără deosebire să pótă judeca töte procesele ivite între francesi, de la datorii cele mai mice péně la procesele care, interesând la culme societatea, sunt supuse în Regat la un aparat de procedură solemnă; trebui-va, de exemplu, ca un frances trecend prin reședința unui Con-sul, să fie espus a-și vedea starea civilă dis-cutată înaintea acestui agent? O asemenea pre-tensiune ar fi prea esagerată; și, admînend că cestiunea s'ar reduce la simplele interese pe-cuniare, totuși avantajele puçin numeróse ale unei asemenea atribuțiuni nu ar contrabalanța inconvenientele la care ar da nascere.

«Nu tot ast-fel ar fi, negreșit, dacă, lăsând la o parte afacerile civile propriu Ȣise, nu ar fi vorba decât de contestațiunile în materie pur

comercială, în privința cărora codicele nostru a pus principie particulare: putem dîce că legislațiunea modernă confirmă aci legislațiunea veche; și că, dând Consulilor, în casurile de ayarii conținute în art. 28 al ordonanței regale din 29 Octobre din urmă, ore-care funcțiuni care aparțin în Francia autorității judiciare, art. 414 și 416 C. Com. le recunoscă, în acăstă privință, caracterul de judecători comerciali și pare că arată tot ce poate coprinde acăstă atribuție. Acestea sunt cestiuni foarte grave și interesante pentru francesii care trafică în streinătate, și vor fi negreșit esamineate cu totă atențunea ce merită, când Guvernul Regelui se va ocupa de legea care se va face asupra juridicțiunii Consulilor. Dar, pentru moment, nu trebuie să se pierdă din vedere că, chiar în afacerile comerciale care interesă pe Fransesi, executarea sentenței are adesea nevoie de concursul autorității teritoriale; că, deoarece acăsta o va refuza, după cum trebuie să credem, judecata consulură nu va avea de efect de către destepete temere și susceptibilitatea guvernelor streine și să desconsideră tot-deodată și pe Consul și puterea chiar de care se va fi încercat a se servi pe negândite: dacă, din contra, după cum s'a văzut uneori în ţări unde cursul justiției și administrațiunii nu este așa de regulat ca în Francia, să ar întemplieră ca autoritatea locală să execute prin forță publică sentențele consulare, ar trebui să ne temem atunci că nu cumva, luând esigența consulului nostru drept măsura complexelor ce ar avea gu-

vernul nostru, să vie apoi să reclame, la rîndul său, pentru hotărîrile date de agenții săi pe teritoriul nostru, asistența justiției noastre, și, respunzul negativ ce am fi nevoiți să facem, ar da loc la discuții suprătore.

O mică întrerupere ca să notăm în trăcat că autoritatea teritorială, *de va fi bine organisat acolo cursul justiției*, va refuza consulului recunoșcerea juridicțiunii sale, execuțarea sentențelor sale chiar în materie comercială, date adică în limitele competenței ce i atribue art. 414 și 416 C. com. Ce s'ar dice dar de justiția ţărei în care s'ar recunoșce un drept de juridicțiune consulului în afară de aceste limite, în afară de competența atribuită lui prin legea ţărei sale, de guvernul care l-a trânsis?... Să continuăm!

«Intențiunea Maestății Sale este dar ca Consiliu, abținându-se de aci înainte de veri ce încercare inutilă sau pericolosă, să se mărginiască în juridicțiunea contențiosă care le este generalmente recunoscută de us, în aceia pe care a consacrat-o implicit la noi avisul dat de Consiliul de Stat în 1806 și care se poate aplica în conformitate cu art. 15, 19 și 22 din ordonanța de la 29 Octobre espirat; în aceia, într'un cuvînt, care, ne-producându-și efectul de cât pe teritoriul nostru sau pe corăbii purtând pavilionul nostru, nu poate, în nici un cas, să fie contrariată de autoritatea locală; să astepte dar, de va fi trebuință, spre a reclama drepturi mai întinse, tratatele care pot fi închise cu Pu-

terea în Staturile cără sunt acreditați, sau direcțiunea departamentului afacerilor streine; să se gândiască, când interesul particular îi va îndemna a se abate de la aceste regule, că pot, perdește-le din vedere, să compromită interesele generale ale misiunii lor, și să se espue, prinț'o demarșă ne-bine-chibzuită, a nemulțami pe Rege. — Cu cât va fi mai limitat exercițiul funcțiunilor lor judecătoresci, cu atât mai mult se vor sili a termina amiabil contestațiunile ce Francesii le deferă cu titlu de conciliare.

— In cas de conciliare, vor pune pe părți să subsemnese transacțiuni cu formele cele mai garantatoare validității lor, și, de va fi să urmăriască esecuțiunea acestor transacțiuni in Franta, le vor face sub formă de acte autentice în cancelaria lor. — In cas de neconciliare, din contra, vor redacta un proces-verbal sumar, spre a servi unde și când trebuința va cere.

«Consulii vor trebui chiar, în toate casurile nespecificate de art. 1004 c. pr. civ., să se însărcineze cu arbitragiurile care le vor fi deferate de francesii călători sau reședînd în strinătate, pentru ca naționalii să aibă un mijloc eficace de a termina diferențele ivite între ei fără de a recurge la justiția teritorială, și arătând oficerilor regelui încrederea ce le este datorată. Principalul avantajul al acestei juridicații arbitrale care, negreșit, va fi ajutată iar nu împiedicată de guvernele streine, este de a da părților un titlu executoriu și în acea țără și în Franta; drept aceia compromisele trebuie să

redactate dupe formele valabile în acea țără; dar, spre a evita tot-deodată ca actele consulilor să dea loc la o desbatere dinaintea autorității teritoriale, compromisele vor purta într'un mod expres, pe cât va fi putință, împreună cu stipulațiunea de desdicere spre a-i asigura efectul, renunciarea la verice apel sau recurs dinaintea tribunalelor locale și vor autoriza pe consuli de a lucra ca arbitri fără formalitățile Justiției. Daca sentențele lor va trebui să se execute în Franția, vor putea libera copii investite cu formula esecutorie prescrisă, pentru hotăririle date în regat, de art. 146 c. pr. civ.»

Așa dar juridicționea consulului se limită să la actele care își au efectul pe teritoriul națiunii căria aparține consulul iar nu pe teritoriul reședinței sale. Afară de acesta ei au o juridicționă arbitrală; însă atunci trebuie să caute ca în compromise părțile să renunțe într'un mod expres la verice apel sau recurs către tribunalele locale; altfel acest apel sau recurs ar fi de drept comun.

«Este un alt punct, continuă instrucțiunea din 29 Noembrie 1833, care, fără a face tocmai parte din juridicționea consulară, se ține de dînsa destul de direct și care reclamă ore care explicări; este vorba de esecutarea comisiunilor rogatorii care le pot fi adresate de tribunalele regatului, de și de ordinar aceste tribunale au recurs la judecătorii locului, ca unei care pot mai cu înlesnire să îndepliniască scopul justiției. Ori și cum, când comisiuni ro-

gatorii vor fi adresate consulilor de judecători sau alte autorități ale regatului spre a face anchete sau a priimi jurăminte, a face interogatoriu părților sau a priimi depoziția Francesilor stabiliți sau reședinți în țără streină, și când aceste acte li se vor transmite de departamentul afacerilor streine, ei vor procede de oficiu și fără cheltuială la execuțarea lor. Vor cita pe Francesii ce vor trebui să asculte și, de va fi necesar să chieme și streini, vor întrebuița pe lîngă autoritățile locale mișlocele ce vor crede mai nemerite spre a decide pe acei streini să se înfățișeze înaintea lor. Dêca persoanele care vor trebui să fie audite nu vor compara, și în toate casurile în care obstacole de forță majoră vor împedica execuțunea unei comisiuni rogatorii, ei vor redacta despre acesta un proces-verbal și l vor adresa cu acesta comisiune la ministerul afacerilor streine care va înainta totul autorității al cărui act va fi remas fără execuție. Majestatea Sa autorisă asemenea pe consulii săi de a priimi comisiunile rogatorii ce li s'ar adresa de judecători streini spre a asculta pe Francesii stabiliți în coprinsul consulatelor lor.

«In fine sunt acte conservatorii ce sunt datori să continue a face în interesul naționalilor lor și mai cu seamă în interesul absenților. — Astfel în casul în care Francesi cărora mărfuri sau alte obiecte mobile ar fi trâmisse din Francia sau din posesiuni francese în streinătate, ar voi, pentru conservarea drepturilor lor și spre a justifica la timp reclamațiunile lor

contra espeditorilor, asigurătorilor sau alți având drept, să constate natura, cantitatea și calitatea lucrurilor trămise, consulii vor putea procede, dupe cererea reclamanților, la verificări și la redacțiunea proceselor-verbale necesare și vor lua sau vor provoca, în interesul celor având drept absință, toate măsurele conservatorii, precum deposit, secuestru, transport într'un loc public.

«Consulii vor lua asemenea, în cas de morțe a unuia Frances în arondismentul lor, toate măsurele ce legile țărei, tratatele sau convențiunile consulare, usul sau reciprocitatea, le vor permite a întrebuința spre a conserva integritatea succesiunii în interesul moștenitorilor absenți sau minori, fie puind sigilie singuri sau în concurență cu ofițerii locului, fie făcând inventariu sau asistând la facerea lui; vor culege și vor trămite la Ministerul afacerilor străine toate scîințele necesare. Daca mortul va fi lăsat în coprinsul Consulatului copii minori sau o văduvă care, dupe legile țărei, ar fi încă minóră, consulii vor da avisurile cuviințiose ofițerilor de justiție ai locului insărcinați cu conservarea drepturilor minorilor, și vor veghea încă la conservarea acestor drepturi, când tratatele, convențiunile, usanțele sau dreptul de reciprocitate le vor da această facultate.

«Când mortul va fi făcut un testament depus la consulat, consulii vor provoca deschiderea acestui act, fie de către judecătorul competent al locului succesiunii, fie de către de-

legatul acestui judecător, și vor da apoi, de va fi nevoie, ministerului de afaceri streine, tōte sciințele care vor putea fi folositore familiiei sau interesașilor. Tot astfel vor urma și când vor afla că a murit, afară din arondismentul lor consular, un Frances al cărui testament va fi depus în cancelaria lor.

«Insărcinați, cu un cuvēnt, de a veghiă cu dinadinsul la conservarea drepturilor celor absinți, vor lua pentru acēsta tōte mēsurele ce le va indica prudență și vor recurge, de va fi trebuință, la autoritășile locale insărcinate cu protecțiunea absenților, conformându-se, în tot casul, fie tratatelor sau convențiunilor, fie legilor și usanțelor țerelor respective. Nu vor perde din vedere că intervențiunea lor, nepuțind fi fundată de cât pe un interes general amenințat în interesul particularului, le este interdīs de a prîumi vre un mandat sau procurăriune, afară numai de vor fi de mai înainte autorisați specialmente pentru acēsta de către Ministerul afacerilor streine. Acestea sunt diferitele puncte tratate în acēstă instrucțiune specială; acestea sunt intențiunile Regelui, și consulii vor trebui să se conforme lor cu cea mai mare esactitate.»

Verice comentar este inutil: atâta este de precis limitația juridică a consulilor în materie contentioasă prin acēstă instrucțiune care le servește de lege generalmente adoptată prin us.

Găsim aceleăși idei espuse în «Conducăto-

rul diplomatic» al lui Martens care, mai întîi, în t. I p. 242 § 72, resumă astfel caracterul public al Consulului: «a veghia la interesele generale ale comerciului și ale navațiunii; a protege pe naționali în bucuria legală a drepturilor lor și pacnicul exercițiul al industriei lor, a le ține loc de magistrat pentru actele vieței civile; a le servi de organ în reclamațiunile și plângerile lor, de conciliator în diferențele lor și, dupe loc, de arbitru sau de judecător, întru acesta și numai întru acesta se mărginesc funcțiunile consulului»; apoi în § 73 ocupându-se de juridicțiunea consulară în statele europene dice:

«De la stabilirea Misiunilor permanente, cu intinderea crescendă a relațiunilor internaționale prin înlesnirea comunicațiunilor, și în urmarea unei mai bune înțelegeri a principiilor generale de drept public, juridicțiunea dată consulilor să restrâns gradat în limite mai strime de cât cele puse la origină. Puterile europene, recunoscând că în principiu juridicțiunea subt-întelege dreptul de Suveranitate, n'au putut rămâne indiferente la incurcăturele ocasionate de exercițiul puterilor consulare pe teritoriul național, și le a părut că e bine să restrângă atribuțiunile judiciare ale acestor agenți.

«Exercițiul acestei juridicțiuni resemându-se cu desevîrsire pe concesiunea suveranului teritorial, tratate speciali i au tras hotarele; și când aceste tratate n'au putut prevede tot,

usul stabilit a suplinit lacunelor, regulându-se dupe principiul reciprocității.

«In convențiunile contractate între ele, mai târziute puterile crestine au stipulat pentru consulii lor juridicțiunea arbitrală, lăsând însă părților facultatea de a recurge la tribunal fie într'un mod direct fie în apel în contra hotărîrii consulare. Unii nu admit recursul direct sau prin apel de căt înaintea tribunalelor țărei părților.

«In lipsă de stipulaționiști espresi, legile, decretele sau ordonanțele suveranului și decisiunile tribunalelor, împreună cu instrucțiunile consulare, stabilesc și precisesă juridicțiunea atribuită consulilor. În acest cas, ca în oricare altul, instrucțiunile singure, într'adevăr, nu ar putea fi suficiente spre a determina drepturile și atribuțiunile consulare, de oare ce exercițiul lor depinde de asentimentul suveranului teritorial. Ele însă arată nu numai mesura facultăților ce un guvern înțelege a da agentului său, dar încă, prin inducțiune, și latitudinea ce în vertutea principiului de reciprocitate este dispus a acorda la dînsul consulilor streini.

«Guvernele, pucin numeroase, care dau consulilor lor juridicțiunea criminală pentru delictele care se comit pe corăbiile naționale între oamenii echipagliului, mărginesc această putere la juridicțiunea corecțională și numai pe căt pedepsele, dupe legile respective, nu sunt considerate ca afflictive.

«In materie civilă, mai multe guverne dău agenților lor consulari juridicțiunea *conveniósă*, în diferențele sau dintre căpitani și ómenii echipagiului lor, sau dintre mateloți, și consulul va putea reclama, de la voi, asistența autorităților locale pentru execuția și menținerea decisiunilor sale. Juridicțiunea *arbitrală*, le este dată pentru toți cei alți naționali. Alte guverne le recunosc dreptul de arbitragiu asupra totor concetășenilor lor fără distincțiune, dacă nu îsbutesc a'i concilia amiabil.

«In virtutea acestei atribuții, când se rădică în circumscriptiunea consulară contestațiuni între individe din națiunea sa, fie între căpitani de corabie și ómenii echipagiului, fie între neguțători sau alții, consulul este dator să facă tot posibilul spre a ajunge la o împăcare și a împedeca de mai nainte procedurele judecătoresci. Daca părțile se vor supune de bună voie arbitragiului său, el își dă fără cheltuială sentența arbitrală, consciințiosă și nepărtinitore; pentru acest sfîrșit, el ascultă pe fie-care parte pentru lămurirea și esacta expunere a faptelor; cere să i se înfățișeze hârtiele și documentele relative la proces, și dacă afacerea este de oarecare importanță, dresă proces-verbal despre titlurile respective; resolve cestiunea în modul cel mai espeditive conform cu legile țărei săle și cu usurile comerciale și maritime. Sentența ce dă este scrisă și părțile trebuie să i se supui, cu dreptul pentru fie-care de a-i cere

revisuirea și judecata din nou a causei dinaintea tribunalelor țărei lor.

«Acesta este mersul urmat în afacerile supuse la arbitragiul consulului; dar indată ce contestațiunea dă loc la o procedură, ea vine dinaintea tribunalelor ordinare ale țărei atât în materie civilă cât și criminală.

«Daca dar părțile nu priimesc mijlocirea sau arbitragiul consulului, sau daca sunt în proces cu supuși teritoriali sau streini, el e dator să le arate modul de procedură ce trebuie să adopte și legea care le este aplicabilă, să le indice avocați onesti și dibaci, și să le scutescă, prin buna sa direcțune, de cheltueli și întârzieri oneroase.»

In ajutorul acestei doctrine Martens citescă în notă un text care, în specia noastră, dobândescă o importanță și mai mare. Iată într'adevăr cum atribuțiunile judiciare ale consulilor sunt definite cu precisiune de instrucțiunile date agenților consulari ai regatului Greciei:

«Corăbiele grece intrate într'un port strein nu pot fi considerate indefinit ca locuri streine și protecțiunea ce le este acordată nu poate împedica juridicțunea teritorială de a se exercita întru cât privesc interesul Statului în porturile căruia se află.

«Admise într'un port strein, aceste corăbii sunt dar supuse legilor de poliție care cîrmuiesc locul în care sunt priimite, și ómenii echipagiului lor sunt asemenea justiciabili de tribunalele țărei pentru delictele ce comit acolo, chiar pe corabie, în contra persónelor streine e-

chipagiului, precum și pentru convențiunile civile ce ar putea contracta cu ele.

«Cu toate acestea e de drept comun, independent de tratatele particulare, și fără ca acestea să fie necesare, că toate discuțiunile relative la salarii și condițiunile de angajament ale ómenilor de mare, și toate contestațiunile între ómenii echipagiului, sau între ei și căpitanii lor, sau între căpitanii a mai multor bastimente naționale, să fie terminate de consuli.

«Este asemenea recunoscut că juridicțiunea teritorială nu este competență în privința delictelor care se comit *pe corabie între ómeni ai echipagiului*; și că, în acest cas, fiind vorba de disciplina interioară a corabiei, autoritatea locală nu trebuie să se amestece, de câte ori nu î se cere ajutor, și daca linișcea portului nu este compromisă (acest principiu este asemenea recunoscut în Franția de o decisiune a consiliului de Stat, aprobată la 20 Noembre 1806 și de o ordonanță din 29 Octobre 1833).

«Consulii judecă dar toate diferențele ivite în resortul departamentului lor, între căpitanii, mateloți și alte individe imbarcate pe corăbii de comerț ale țării lor, afară numai dacă consulii vor permite reclamanților de a se adresa către cine de drept, dupe împrejurări în casul în care ei n'ar putea da înșile dreptatea.

«Consulii nu pot judeca într'un mod definitiv în materie criminală de cât afacerile în care nu e loc să pronunțe pedepse *aflitive*.

«Pedepsele de simplă corecțiune vor fi pro-

nunțate de dînsii conform legilor asupra poliției și navațiunii. Daca însă ar fi vorba de o crimă sau un delict comis de ómeni de mare, la care ar trebui să se aplice pedepse care, dupe legile de poliție asupra navațiunii, sunt considerate ca afflictive, inculpații vor fi arestați și trămiși în Grecia cu cea d'ântâi corabie grecescă. Inculpatul, în acest cas, va fi însoțit de o copie a pieselor procedurei, adresată autorității grece din localul destinaționii.

«Daca prevenitul a fugit de pe corabie, arestarea sa definitivă și detențiunea sa sunt acte de putere care nu pot fi esercitate de căt de autoritatea locală. În acéstă circumstanță consulul transmite cererea sa încriscă oficerilor competenți care, dupe ce vor preveni justiția, îi vor da ajutor spre a face căutările necesare și a opera arestarea inculpatului dupe formele stabilite în acel loc sau prescrise de tratate.

«Consulii eserță *amiabil* juridicțiunea asupra neguțătorilor și *între naționali*.

«Juridicțiunea comercială a consulilor pentru cause streine criminalității, va fi regulată dupe codicele de comerț frances, admis în Grecia.»

Așa dar în lipsă de vre-o convențiune diplomatică care să reguleze și să fixeze limitele juridicțiunii consulare într'un mod reciproc, presupunind că nu există vre o lege relativă la acéstă materie, precum nu există nicăieri un decret sau ordonanță a Suveranului nostru care să determine limitele concesiunii ce înțelegea a

face acestui drept esențional de a da justiția pe teritoriul său, în lipsă chiar de decizuni ale tribunalelor care să fi fixat jurisprudența într'un mod constant, recunoscând consulilor facultatea de a exercita pe teritoriul României toate drepturile ce li se vor fi conces de Suveranii lor, întregimea jurisdicțiunii ce li se va fi acordat de Guvernele lor, vedem că instrucțiunile consulare atât în Franța cât și în Grecia nu dă drept consulilor de a judeca pe naționali pentru afacerile lor de drept comun de cât numai sub o îndoită condiție: 1-iu că ambele părți să fie supuși ai săi, al 2-lea că ambele părți să priimască jurisdicțiunea lui într'un mod amabil și arbitral. Altintre consulul încetă de a fi competent de cât pentru afacerile esenționale ce i sunt anume atribuite. Cum dară am putea noi să le recunoștem într'un mod benevol și fără nici o speranță de reciprocitate drepturi pe care Suveranii lor au crezut de cu-viință a li le refusa? Cum să le recunoștem pe teritoriul nostru caracterul de judecători de drept comun între naționalii lor, drept pe care nici Suveranii lor nu li l-a conferit? Spre a dovedi și mai bine că jurisdicțiunea contentiousă a consulilor în țările crestine în materie de drept ordinară nu se poate exercita de căt cu învoirea ambelor părți care, fiind naționali, constituie pe consul arbitru renunțând la veri ce drept de apel sau recurs contra decizunii sale, să împingem mai departe cercetările

nóstre, să examinăm doctrina generală asupra acestei cestiuni.

Henry Wheaton în cartea sa intitulată «Elemente de drept internațional» t. I p. 136 dice:

«Legile civile ale verii cărui Stat potu opera dincolo de limitele propriului său teritoriu și în teritoriul unui alt Stat, în virtutea unor convențiuni speciale între ambele Staturi.

«Astfel sunt tratatele care autorisă pe consuli și alți agenți de comerț ai unei națiuni să exerseze o jurisdicție asupra compatrioților lor în teritoriul națiunii unde reșed. Natura și întinderea acestei jurisdicții depind de stipulațiunile coprinse în tratatele dintre ambele Staturi.»

In savantul tratat al lui Hester pe care am avut deja ocazia de a-l cita, la pagina 451 § 244 și următoare citim:

«Printre diversele instituții stabilite în interesul comerциului de dreptul public european, instituția consulară este fără îndoială una din cele mai vechi, de și dela început, nă fost cunoscută sub acest nume. Originea ei se află prin epoca în care comerțul se lupta încă cu greu pentru existența sa, pe când era nevoie aci să caute un adepot în corporațiunile municipale din care eșise, aci, espatriându-se pe un pămînt strein, să se constituie acolo în corporație independentă după ce dobândia oarecare influență. Tocmai mai târziu Suveranii teritoriali începură să îl protege, atunci când se pusese la lucru spre a se consolida.

«Comerciul odată regulat constituit, una din cele dântăiu nevoi ale sale, îndată ce se stabilia în streinătate, su de a obține o juridicție proprie și independentă, chiemată a interveni nu numai în contestațiunile între supușii aceleiași națiuni sau cu locuitorii țerei, dar âncă în toate ocasiunile în care interesele comerciului trebuia să se feriască de isbirile arbitrale ale autorităților locale. Ancă din secolul al XII găsim, în cetățile comerciale atât de înflorite ale Mediteranei, magistrați cunoscuți sub numele de consuli, insărcinați cu juridicția în materie comercială. Asemenea găsim în timpul Cruciaților, și mai înainte âncă, în imperiul bizantin și în regatele creștine ale Siriei, sub diferite numiri, o magistratură analogă stabilită în profitul națiunilor și orașelor care traficau în aceste țere. În secolul XIII cu toate acestea nu mai găsim în Orient urme ale acestei instituții care se resimă în genere pe principiul personalității usanțelor: fie-care națiune nu consimția să fie judecată decât dupe propriile sale usanțe.

«Dupe invaziunea regatelor creștine din Orient de către mândrii descendenți ai lui Osman, populii comercianți din Europa fură siliți să caute să obțină de la acești Suverani și de la vice-regii lor în Egipt și în Statele barbaresce, capitulații sau convenții care să le permită de a și continua traficul. Fură siliți să caute să obțină tot-de-odata o juridicție independentă care lua vechiul nume de *consulară*.

Către aceiași epocă republicele italiene, cetățile înflorite de pe cîstele Provenței și Cataloniai, cetățile odinioară atât de bogate și de puternice din Flandra și din Liga hanseatică, începeau a funda nu numai pe țermurile Mediteranei, dar âncă și pe litoralul mărilor de Nord și Balticei, stabilimente de comerț cîrmuite de autorități particulare, însărcinate cu funcțiuni judecătoresci și îndestrate cu numerose privilegii de Suveranii teritoriali. Astfel, de exemplu, găsim prin cetățile ligei hanseatice o magistratură cunoscută sub numele de Aldermann și adiunți, în alte cetăți sau republice guvernatori, conservatori, pretori sau consuli. Usul misiunii lor permanente la Curțile Suverane neexistând âncă, acești magistrați erau însărcinați și cu funcțiuni diplomatice.

«O asemenea instituție independentă de juridicție teritorială și având a susține conflicte continue cu autoritățile regulate ale teritoriului, nu se putea de loc concilia cu desvoltarea sistemului modern al Statelor și cu consolidarea puterii monarchice. Din contra, trebuia să fie considerată ca o usurpare asupra libertății și independenței suveranității teritoriale. Din acest moment începe a se manifesta pretutindeni tendința de a supune comerțul străinilor la legile și tribunalele locale. Creându-se judecători de comerț speciali uneori, precum să a întemplat în Franța, sub numele chiar de consuli se însărcină tot-d'o-dată și cu protecția comerțului străin în limite ra-

ționale. Prin stabilirea misiunilor diplomatice permanente la Curțile suverane, interesele comerciale ale populilor fură reprezentate într'un mod mai direct și mai eficace de cât până aci. Nu mai rămâne de cât cel mult să se asigure interesele locale ale comerциului străin prin trămiterea agenților însărcinați cu apărarea lor pe lîngă autoritățile locale. Astfel s'a transformat în fine instituțiunea judecătorilor consulari din evul međiu în simpli agenți, însărcinați cu o misiune protectrice și cu óre-care atribuțiuni de poliție asupra naționalilor. În aceste condițiuni ea s'a conservat, în virtutea concesiunilor reciproce, într'un mod foarte salutar în toate Stalele creștine ale Europei și din Lumea-Nouă.»

Apoř, trecând la atribuțiunile consulilor actuali, Hester le resumă și le fixează în modul următor :

“ 1. Consulii veghiasă tot-dă-una la stricta observare a tratatelor de comerț și de navigație, atât de către guvernul pe lîngă care reșed, cât și de către națiunea ce reprezintă. Déca buna înțelegere începe a se turbura, ei trebuie să facă pe lîngă autoritățile competente demarșele necesare spre a o restabili. Ei iau cunoștință de sosirea corăbiilor națiunii lor, de încărcătura și echipajul lor. Sunt însărcinați și de poliția pas-portelor.

2. Daă ajutor sau consilii comercianților și marinariilor națiunii lor, de câte-ori acestia alergă la dinșii. Pot cere de la autoritățile strei-

ne estradițiunea ómenilor echipagiului cari au fugit de pe corăbiile națiunii lor, în limitele stabilite de tratate sau de us.

3. Sunt investiții de un fel de juridiciune voluntară pentru constatarea faptelor și accidentelor care se ating de interesele private ale naționalilor. Pentru acest sfîrșit dau marinariilor și neguțătorilor certificate autentice.

4. *Caută să regulese amiabil dificultățile care se nasc între supușii națiunii lor, și între acestia cu locuitorii țerei.* Unele tratate le acordă chiar dreptul de arbitragiu în diferențele căpitanilor cu ómenii echipagiului.»

Iată, resumate într'un mod concis și metodic, toate atribuțiunile consulilor în statele crestine ale Europei; *amiabilitatea* o vedem pre-tutindeni formând fondul juridiciunii contențioase a consulilor.

Ca să terminăm cu acest punct, vom cita pe Bluntschli care este și mai categoric. Eminentul profesor din Heidelberg, care a luat să suprăște de a redacta principiile abstracte ale dreptului public sub formă de lege, dice în opera sa citată art. 252, 253 și 254:

«Art. 252. Consulii n'au nici o juridiciune contențiosă, afară numai de le va fi dată într'un mod expres de guvernul lor și recunoscută asemenea de guvernul țerei unde reșed.

«Art. 253. Consulii pot fi numiți arbitri în diferențele d'entre compatrioții lor.

„NOTA. Vor trebui să vechiese în acest cas ca părțile să renunțe a apela de la decisiunea consulului la a au-

torității locale. S-ar putea întâmpla altminteri ca sentența consulului, dată conform legilor statului de care depind părțile, să nu fie ratificată de tribunalele reședinții consulatului, din cauza diferenței de legislațiuine, și astfel poziția consularui și drepturile țerei săle ar fi compromise.

„Art. 254. Au dreptul și datoria de a face să se respecte în țera streină drepturile naționalilor lor absenți sau rău reprezentați, și de a lăua pentru acest sfîrșit tōte măsurele ce li se vor părea necesare sau folositore.

„NOTA. Nu au nici *imperium* nici *juridictio*, dără au asupra naționalilor și în interesul lor un fel de patronat și iucrăsă în virtutea unui mandat natural. E cu totul contrar iurisprudenței gînților de a vro și se restrîngă autoritatea consulară la neguțători și la echipagiile corăbiilor. Cei-l-alii călători pot să se adresese la consuli tot astfel ca și neguțătorii.»

Să facem acum puțin aplicația la specia nostră a acestor principie universalmente recunoscute și consegnate în toți autorii cari s-au ocupat de dreptul public european și, pentru că D. Stătescu consideră ca *remarcabile* motivele decisiunii Curții de Casațiuine No. 398 din 3 Noembrie 1867, să vedem de cea, în specia nostră, sentența consulatului elin «însușește condițiunile constitutive ale unei hotărîri, de cea este dată cu competență în privința personalor, de cea nu violăsă vre o dispoziție de ordine publică așa cum se înțelege în România» apoi în fine să vedem de cea există «reciprocitate politică pentru modul și limitele» în care asemenea ho-

tărîri emanate de la consulii români s'ar executa în Grecia.

Primul element reclamat de acest considerant al decisiunii Curții de Casăjune spre a se putea cere aplicațiunea art. 374 C. pr. civ. este dără ca actul care se prezintă să însușiască condițiunile constitutive ale unei hotărîri.» Dără, ca să fie hotărîre, trebuie mai întîiu să fie judecători, și, din toate citațiunile ce am făcut, sc pote vedea că consulii nu sunt judecători, că în genere nu au competență dată de suveranii lor de cât spre a judeca amiabil pe părțile cari se învoesc, hotărîrile lor sunt, mai propriu ăs, nisice acte autentice prin care constată transacțiunile intervenite între părți asupra diferențelor ivite între ele. Acăsta rezultă mai cu seamă din instrucțiunea dată consulului elin de guvernul său. Apoi, chiar deca frații Constantin ar fi fost supuși elini, chiar deca reclamantul C. Zapa ar fi fost și dînsul supus elin, cas în care numai se permite consulului a instrumenta pentru terminarea afacerii amiabil, prin transacțiune, în specia noastră nici acăsta nu se poate face din cauza că, precum am văzut de la început, frații Constantin nu au consimțit a compara dinaintea consulului, și au declinat competența, aşa în cât, pentru acest cuvînt numai, și din acel moment, consulul înceta de a mai putea fi judecător, legăa țerei lui și ridică dreptul de a mai putea da vre o sentență, fie și arbitrală. Să presupunem însă că actul consulului elin însușesce con-

dițiunile constitutive ale unei hotăriri, că consulul are calitate de judecător și că s'ar fi respectat asemenea și legea de procedură elină care reclamă prezența unui procuror, putem vedea din cele ce preced că lipsesc în specie al doilea element cerut de acel *remarcabil* considerant al decisiunii Curții de Casăjune: hotărîrea nu este dată cu competență în privința persoanelor. Într'adevăr frații Constantin nu sunt elini, ceea ce nu se contestă, nici au fost și nici au putut fi elini în momentul când s'a pronunciat acea hotărîre, căci ei sunt *indigenați* nu *naturalizați*, declarați adică prin lege de români *ab origine* născuți numai în partea României ne-liberă. Děca frații Constantin ar fi fost elini, încă competența personală ar fi lipsit consulului de ore ce C. Zapa este român și instruc-țiunea guvernului elin nu permite consului a se pronuncia de cât între doi supuși elini. În fine děca ambele părți ar fi fost conaționali ai consulului, totuși lipsia competență de a'i judeca fără voia și consimțimentul lor, de ore ce nici unul din ei nu erau neguțători nici marinari și afacerea nu era nici comercială nici relativă la daraverile escepționale între marinari. Era vorba, dupe cum am vădut, de nisce pretenții resultânde dintr'un contract de arendă, pretenții cari, fie ăs în trécet, se și terminaseră pe calea administrativă la care C. Zapa alergase mai ântâiu. Adaug: competența escep-țională a consulului de ar fi existat în prin-cipiu, negreșit că ar fi încetat în fața com-

petenței generale, incontestabile a tribunalelor române care erau sesizate de frații Constantin spre a se pronuncia asupra aceleiași afaceri. Escepțiunea acăsta de litispendență propusă consulului îl punea negreșit în poziție de a nu se mai putea pronuncia. Altfel să ar putea întâmpla ca, în aceeași afacere, între aceleiași persoane, să se dea două hotărîri contradicetore, una de magistratura teritorială alta de consul, și atunci care din două să ar fi executată, care ar fi autoritatea chierică a se pronuncia între aceste două hotărîri egalmente definitive, având amândouă puterea judecătării?

In van să ar obiecta că, cu modul acesta, din facultativ se face obligatoriu pentru toți streinii reședînd în țără forul tribunalelor noastre și că se ridică pămînteanului facultatea ce are de a renunța la dreptul de a traduce pe strein dinaintea tribunalelor române. Obiecțiunile acestea nu sunt de loc fundate căci, mai anterior forul tribunalelor noastre nu se face astfel de loc *obligatoriu* pentru streini: ei se pot judeca de consul de vor voi; trebuie însă, pentru acăsta, ca ambele părți să consimtă; altfel ar fi a refuza protecțiunea promisă, bucuria drepturilor civile, aceluui strein care le reclamă. Asemenea nu se poate plângă pămînteanul că i se ridică dreptul de a renunța la tribunalele săle în favoarea tribunalelor naționale ale streinului, căci nu e vorba aci de acele tribunale ordinarice de la a căror juridicție streinul nu se poate sustrage, ci de un judecător cu totul escepțional.

nal a cărui competență este limitată prin con-simțimentul streinului. Precum românul are fa-cultatea de a renunța la tribunalul român, as-semenea și streinul are dreptul de a nu priimi să fie judecat de consul; nu dără dreptul de a renunța la tribunalul ordinar se răpesce na-ționalului, ci exercițiul acestui drept îi este îm-pedicat prin refusul legal al streinului de a priimi juridicțunea excepțională a Consulului.

Dar chiar dacă aceste obiecțuni ar fi fun-date, de ce valoare ar putea fi ele în fața gra-velor inconveniente la care ar da loc conflic-tele ce s'ar nasce din esistența a două hotă-riri contra-dicțoare egalmente definitive ema-nând de la judecători de naționalitate diferită?

Să trecem acum la esaminarea celui de al treilea element: respectul ordinei publice. Nu se atinge ore ordinea publică aşa cum se înțe-lege în România, când se judecă un național ca strein, se declară comercială o afacere pur civilă, se judecă fără prezența procurorului, se refuză dreptul de opoziție și de apel se pro-nunță constrîngerea corporală și se ordonă ese-cuțunea provisorie în numele unui suveran strein?

Ce să mai dicem de cel de al patrulea și ultim element: reciprocitatea politică? Nu este ore evident că acăstă condițune esențială nici este nici poate fi îndeplinită de ore ce Ro-mânia nu are consuli în Grecia cărora să se recunoască de guvernul acelei țere dreptul de a da sentențe acolo pentru cari să se poată apoi cere formula execuțorie? Așa dar, independent

de modul de a vedea al Curții de Apel din Bucuresci, chiar daca s'ar admite că art. 374 C. Pr. Civ. nu se opune la investirea cu formula esecutorie a sentențelor date de judecători streini aiera de cât în țără streină, ținând cont numai de principiile generale de drept internațional și luând de normă considerantul coprins în decisiunea Curții de Casătiune, prețința hotărâre a Consulatului elin nu se poate investi cu formula esecutorie pentru că nu este o hotărâre, pentru că Consulul nu era competent, pentru că s'a violat ordinea publică așa cum se înțelege în România și pentru că în fine nici reciprocitate politică nu există și nici nu poate exista.

Iacă ce suntem constrinși de rațiune a decide considerând pe România ca țără creștină.

Alt-fel în adevăr se petrec lucrurile în țările musulmane, și Martens pe care ne vom mărgini a 'l cită, stabilește în modul următor rațiunile acestei distincțiuni și prerogativele consulilor reședinți în schelele Levantului:

«In țările creștine, restricțiunile aduse la jurisdicția consulară sunt necesaremente comandate de principiul incontestabil de ordine și de drept public după care legile teritoriale relative la poliție și la securitate obligă în veri ce țără pe aceia cari o locuiesc. De aceia nici este vre un Stat creștin care să consimtă a se lepăda de acest drept, atribuind altora de cât judecătorilor teritoriului unde delictul a fost comis dreptul de a pedepsi pe autorul său, din veri ce națiune ar face el parte. Dar estrema diferență

care există în privința civilizațiunii între națiunile luminate de creștinism și acele la care islamismul întârzie progresul, a trebuit să stabiliască o diferență tot atât de radicală întru cât privesce juridiciunea consulară. A lăsa sub legislațiunea turcescă pe creștinii atrași în Statele musulmane de speculațiuni comerciale, de interesul științei sau de farmecul călătorilor, ar fi fost a le espune bunurile, libertatea, viața chiar la cupiditatea și arbitrarul pașilor; convențiuni diplomatice puteau numai să preîntâmpine acest pericol, și de aceia, prin tratate speciale cu Pórtă și principii de pe cota Africei, Statele creștine și au asigurat pentru agenții lor în țările musulmane drepturi privilegiate, care să îi pună în stare de a proteja cu succes siguranța și bunurile supușilor lor. În virtutea acestor tratate, *independent de orice puteri politice*, o juridicțiune excepțională să dat consulilor asupra tuturor națiunilor lor și, fiind că această juridicțiune le garantă siguranța, ei sunt datori să se supui cu desăvârsire protecților lor naturali.

«Stipulațiunile închiate între puterile Europei și principii musulmani sunt mai aceleași cât pentru drepturile și prerogativele acordate consulilor. În schelele Levantului și în Egipt, precum și în Persia, în Barbaria și la Maroc, consulii sunt singurii judecători nu numai ai neguțătorilor și ai marinariilor, dar âncă ai tuturor individelor din națiunea lor în genere cari se află în întinderea circumscriptiunii lor con-

sulare. Daca, prin urmare, se rădică un diferent între naționalii lor, judecata și hotărîrea acestui diferent aparține într'un mod esclusiv consulilor.

«Când un individ din națiunea consulului are un diferent cu un supus musulman, sau când o crimă capitală se comite de un supus *franc* (strein) asupra unui supus musulman sau alt supus al Suveranului teritorial, autoritatea locală care e în drept a judeca afacerea, nu poate, dupe regulă, nici să instruiască nici să procede, nici să pronunțe o sentență *fără participarea* consulului și cooperarea dragomanului său, care trebuie să fie față la procedură spre a apăra interesele individului din națiunea sa.»

Acesta fiind diferența profundă d'între juridicțiunea încuvîințată consulilor întretele creștine și aceia care li se recunoște în Levant, avem acum să examinăm în scurt ultimul punct ce ne mai remâne spre a resolve acăstă importantă și complicată cestiune de drept public internațional: facem noi parte din țerele creștine sau suntem asimilați cu schelele Levantului întru cât privesce juridicțiunea consulără? Spre a responde la acăstă întrebare nu cred că pot face mai bine de cât de a trămite pe lectori la escelentul memoriu al D-lui B. Boerescu asupra juridicțiunii consulare, unde va putea vedea că capitulațiunile închieiate de Regii Franciei: Francisc I cu Soliman la 1535, Carol IX cu Selim I la 1569, Henric III cu Murat III la 1586, Henric IV cu Ahmed I la

1604 și Ludovic XV cu Mahmud la 1740 prin care li se acorda privilegiul juridicțiunii consulare, capitulațiuni cari s'au întins apoi și la alte puteri crestine, nu au avut de obiect de cât țările curat musulmane din cauza legislațiunii lor, care nu era alta de cât Koranul; că în acei timpi România se bucura de o independentă de fapt care nici permitea de presupune că acele stipulațiuni o puteau privi întruceva; că Franția exercita asupra României pe care o considera ca Stat Suveran, o protecțiune amicală care înălatura veri ce idee că a înțeles un moment măcar a împune acele capitulațiuni, a o considera ca obligată prin obligațiunea stipulată de Pórtă; că Turcia însăși astăzi protestă contra abusului juridicțiunii consulare și caută să o restrînge pe cât poate, probă memoria Vizirului Ali-Pașa din 3 Decembrie 1856; că de altă parte suveranitatea noastră ne este asigurată prin tratatele lui Mircea cu Baiazeț (1393), Vlad V. cu Mahmud II (1460), Bogdan cu Selim I (1513) și Petru Rareș cu Soliman II (1529), tratate recunoscute prin art. 22 al Tratatului din Paris de la 1856 care dice: «Principatele vor continua să se bucură de privilegiile și immunitățile ce au în posesiune», prin art. I al Protocolului de la Constantinopole din 11 Februarie 1866, prin art. I al Convențiunii din Paris de la 1858 care dice: «în virtutea capitulațiunilor emanate de la Sultani Baiazeț I, Soliman II, Selim I și Mahmud II cari constituie autonomia lor», tratate anterioare capi-

tulațiunii lui Francisc I, prin art. 16 § 9 al tratatului închis la Cainargi de Rusia cu Pórtă în 1774 care dice: «Sublima Pórtă permite suveranilor acestor două staturi (Moldova și Valachia) să aibă pe lîngă dînsa, fie-care, câte un agent (*chargé d'affaires*), luat dintre creștinii de ritul grec, cari vor priveghia afacerile relative la țările Principate, și vor fi tratați cu bunătate de către Pórtă, și cu totă mica lor importanță, vor fi considerați ca persoane *ce se bucură de dreptul ginților*, adică aperați de veri-ce violență,» și în fine prin chiar art. 339 din *Regulamentul organic* al Valachiei și art. 297 al Moldaviei, care dic: «Toți locuitorii principatului vor fi judecați fără distincție de tribunalele țării; tot astfel se va urma și cu streinii cari se află sub protecția unei puteri ore-care, pentru contestațiile ce vor avea cu indigenii.» Chiar déca nu am fi considerați ca suverani absoluchi, ci ca supuși suzeranității Porței, suzeranitate pe care Vattel o explică foarte bine. (Dreptul ginților t. I p. 6) sau de am fi considerați ca semi-suverani ori legați către Pórtă printr-o alianță inegală, dupe cum dice Wheaton, având și în acăstă situație chiar dreptul de a trata noi însine directamente, cum ne pot obliga tratatele închise de Turcia în care nici o clausă nu se poate referi la noi, și mai cu seamă când ele nici s-au promulgat vre o dată în țara noastră?

Déca atinseiu numai în trăcăt acăstă cesiune atât de gravă, cauza este că ea se află

tratată într'un mod magistral de D. B. Boerescu și că nu este de o importanță capitală pentru soluțiunea afacerii noastre. Întradevăr existența juridicării consulare aşa cum se înțelege în schelele Levantului, în Egipt, în Barbaria, în Persia și la Maroc nici se poate concilia cu cestiunea ridicată astăzi de a se sci de către hotărîrile consulilor se pot investi cu formula execuțorie; de orice acăstă cestiune a luat naștere, de orice ea se află dinaintea magistraturii noastre, nu mai poate fi vorba de juridicărie consulată ca în țările musulmane, unde consulii fac să li se execute hotărîrile fără a le supune la esaminarea instanțelor judecătoresc din acele țări, fără a le cere o autoritate executivă pe care o au prin sine când judecă pe conaționalii lor.

Admitând dar că ar fi vorba de doi supuși streini, din momentul în care Curtea de Casătioane a stabilit că hotărîrile date în țără streină nu se pot executa în România fără a fi revăzute de tribunalele române care au să constate de către intrunesc orice condiții, apoi hotărîrile consulilor ne putându-se bucura de o mai mare favoare de către cele date de tribunalele ordinare ale țării cărui aparțin acei consuli, este evident că, din acel moment, juridicăria consulată aşa cum se înțelege în țările musulmane, a fost înălțată pentru tot-dată una și că în România nu se poate cere de către aplicația dreptului țărilor aşa cum există la națiunile creștine din care facem parte. De ar

fi fost alt-fel, încă o dată, execuțiunea sentinței consulare s'ar fi cerut de la guvern d'a dreptul, n'ar mai fi avut nevoie de botezul magistraturei, și déca legea nôstră, lege făcută în vertutea autonomiei de care ne bucurăm—altă antinomie neconciliabilă cu punerea nôstră în categoria statelor musulmane—déca acéstă lege cere formalitatea formulei esecutorii pentru ca o execuțiune să se pôte îndeplini, acea formulă ar fi trebuit să fie obligatorie pentru tribunalele nôstre care n'ar fi trebuit să aibă dreptul de a refusa acel *visă* sau *pareatis*.

Când déră Curtea de Casațiune a stabilit principiul, pe care D. Stătescu însuși îl aprobă și l admite ca just și fundat, că hotărîrile date de judecătorii streini, fie în țera lor, fie în România, nu se pot investi cu formula esecutorie fără ca mai nainte părțile să fie chiemate, și a se esamina déca acele hotărîri coprind condițiunile constitutive ale unei hotărîri, déca să respectat competența personală, déca nu să a violat ordinea publică și déca *există reciprocitate politică*, când a supus aceste hotărîri la o asemenea reviđuire din partea tribunalelor nôstre, Curtea de Casațiune a condamnat pentru tot-d'a-una juridicțiunea consulară la noi. Ea mai pôte face astădi obiectul pretențiunilor și esigențelor consulilor pe cari guvernul le pôte admite sau respinge, cum va voi sau se va simți în pozițione de a definde drepturile nôstre naționale, déră justiția care este și ea o putere în stat, o putere independentă, și care

nu are a se preocupa, în soluțunea ce i se cere la afacerile ce i se prezintă de cât de legea ce e chiemată a interpreta și a aplica, justiția care se află, prin pozițunea sa, în afară de preoccupațiunile ardânde ale dificultăților diplomatice mai mult sau mai puțin reale, adesea numai chimerică, nu și poate da verdictul său imparțial cu ochii ținții asupra acelei mormii a «mulțimeide conflicte și dificultăți diplomatice» pe care guvernul ar putea sau nu să le resolve.

De sigur, nu de asemenea considerațiuni se vor mișca secțiunile unite ale Curții de Casăjune, precum ele n'au putut influența pe D. Procuror general care a probat, o dată mai mult, că este magistrat și scie a se menține la înălțimea misiunii săle.

Asceptăm deră cu incredere decisiunea Înaltei Curți în acăstă afacere în care drepturile noastre naționale sunt puse în cestiune, și suntem convinși că hotărîrea sa nu va fi inspirată de cât de datele sciinței.

Până atunci, iaca, în resumat, doctrina la care ni se pare că trebuie să ne oprim.

Darea Justiției este un apanagiu al Suveranității teritoriale. Esecutarea hotărîrilor strîne într'o țără este o excepție care, ca astfel, nu se poate întinde peste limitele concesionate. Art. 374 C. Pr. civ. nu acordă beneficiul de a putea fi investite cu formula execuțorie, după oarecare esamen prealabil, de către hotărîrilor date în țără strînă, nu și hotărîrilor

date în România de judecători streini; litera și spiritul legiuitorului sunt de acord în privința acestei distincțiuni: alt-fel principiul reciprocității diplomatice ar fi fost violat de la început, de ore-ce România nu are judecători cari să pótă da sentențe în afară de teritoriul seu pentru ca, având în vedere posibilitatea de a reclama execuțarea acestor hotărîri de streini, să recunoșcă dreptul streinilor de a cere execuțarea sentențelor date de judecătorii lor pe teritoriul nostru. De altă parte nu se poate dica că hotărîrile date de consuli în România cătă să fie considerate ca date în țără streină; căci, mai întîi, ficțiunea esteriorității servește numai la garantarea independenței și inviolabilității persoanei, al doilea numai suveranii și agenții lor diplomatici se bucură de acest privilegiu, nu și consulii; dacă acestia sunt uneori, ca la noi, investiți și cu caracter diplomatic, beneficiul esteriorității le revine atunci din cauza acestei calități și numai pentru actele ce se verșesc în acăstă calitate; ca consuli — și ca consuli sunt judecători — ei nu au aceleși prerogative. Ce e mai mult, consulii nici au un drept absolut de juridicție egalmente recunoscut pretutindeni: juridicția lor conțințiosă se regulează prin legea teritorială sau prin tratate; în lipsă de lege și tratate prin instrucțiunile guvernului respectiv, prin jurisprudența tribunalelor teritoriale care le recunosc sau le mărginesc dreptul de a ju-deca acordând sau refuzând forța execuțoriei.

la hotărîrile lor, și în fine prin us. În țerele creștine consulii sunt departe de a fi judecători de drept comun ai conaționalilor lor: mai întîiu este generalmente admis că ei nu au competență de cât între doi streini egalmente supuși protecțunii lor și nici de cum între un național cu un indigen sau între un național cu un alt strein, fie acestia reclamanți sau defendanti, pentru că ar avea tot-d'a-una recurs, în cas de condamnație, la hotărîrea tribunalelor indigene, și astfel conflictul ar fi inevitabil; al doilea competență generală a consulilor de a judeca în materie contențiosă, chiar între doi conaționali, nu există de cât pentru afacerile comerciale sau de marină; în privința afacerilor civile ordinară, ei nu pot interveni de cât într'un mod *amicabil*, hotărîrile lor nu pot avea de cât caracterul arbitral, când adică ambele părți convin să iși priimi de arbitri renunțând dinainte, într'un mod expres, la veri ce cale de reformare sau annullare a decisiunii ce vor da, fie dinaintea tribunalelor teritoriale fie dinaintea tribunalelor naționalității lor. De ar fi să fim tratați nu ca țera creștină ci ca făcând parte din Levant sau din Barbaria, încă vedem în Daloz (t. 12, Consuli, No. 58) că în Imperiul otoman se află «tribunale musulmane cărora sunt atribuite esclusiv acțiunile de veri ce natură între supușii Sultanului cu streinii trecători sau reședinți în Turcia.» Dar, veri cum să ar petrece lucrurile acolo, nu putem nici într'un mod fi tratați ca făcând parte din schelele Le-

vantului și cestiunea nici se poate ivi, de ore ce se cere de la tribunalele noastre iar nu de la Guvern dă dreptul forța execuțoriei a hotărârilor date de Consiliu, și de ore-ce Curtea de Casătie a recunoscut tribunalelor noastre dreptul de a examina dacă acele hotărâri intr'unesc ore-care condițiuni, prohibindu-le simplul *visa* sau *pareatis*.

In fine, în specie, și înindu-ne strict de hotărîrea Curții de Casătire care a deschis calea în acăstă materie, credem că am demonstrat cum că actul Consulatului elin nu reunesce condițiunile esențiale ale unei hotărâri de ore-ce nu s'a dat în prezență unui procuror conform legii eline, nici de un judecător competent, căci consulul elin nu are de la Guvernul său dreptul propriu de a judeca de cât în materie comercială sau de marină; că consulul elin nu era competent în privința persoanelor de ore-ce legea sa nu-i permite a se pronunța de cât între doi conaționali ai săi, pe când frații Constantin erau Români, probă decretul de *indigenare*; chiar dacă frații Constantin ar fi fost elini, încă consulul nu era competent pentru că ei i-au declinat competența și astfel i-a lipsit condițiunea fundamentală a *amicabilității*, a facerea fiind civilă; că ordinea publică aşa cum se înțelege în România s'a violat prin chiar violațiunile ce indicărăm precum și prin pronunțarea constrîngerii corporale și ordinului de execuțare în numele Regelui Elenilor; că în fine reciprocitate politică nu este nici poate fi de

óre-ce România nu are Consuli cari să pótă judeca în Grecia pentru ca să se pótă ivi casul în care s'ar cere acolo formula esecutorie pentru o sentință dată de un consul al nostru și prin urmare Curtea de Apel din Bucuresci bine a judecat, când a refusat presinsei hotărîri a consulatului elin o forță esecutorie pe care nu 'i-o recunósce legea positivă română, care nu i se dă prin vre un tratat internațional, de care nu se pote bucura nici măcar în virtutea instrucțiunilor guvernului seu și pe care doctrina universalmente admisă îi-o refusă cu energie.

Teoria ce am avut onore a susține în acest memoriu s'a consacrat prin decisiunea Inaltei Curți de Casătiiune secțiuni unite. Regret că nu pot reproduce aci savantele concluziuni ale D-lui Procuror general D. P. Vioreanu care, cu autoritatea cuvîntului Domniei-sale, a demonstrat că décă cestiunea juridicțiunii consulare în țera românescă ar putea da loc la discuțiune, apoi de sigur acest drept exorbitent nu se pote invoca de către o putere care nici esista ca Stat în momentul când s'a stipulat; că prin urmare este incontestabil dreptul nostru suveran de a nu recunósce forța esecutorie hotărîrilor date de judecători streini de cât în limitele precis stabilite de lege și că legea în art. 374 C. p. nu

admite reciprocitatea de căt pentru hotărîrile date în fără streină.

Indată ce acesta doctrină a triumfat dinaintea Curții de Casațiune, decisiunea dată de acesta, Inaltă Curte în secțiuni unite a început a servi de normă tutelor instanțelor noastre judecătoresci.

Reproducându-o aci suntem siguri că toate tribunalele se vor grăbi să o adoptă și astfel se va afla resolvată una din cele mai importante cestiuni ale dreptului public.

67

INALTA CURTE DE CASATIUNE SI JUSTITIE

No. 5. SECTIUNILE UNITE

Președința D-LUI SC. FALCOIANU prim-preș.
Membri prezenți DD. A. CATARGIU preș. de secție

- » A. CREȚESCU.
- » E. A. CALIGARI.
- » C. GR. GHICA.
- » A. CANTACUZIN.
- » G. LAHOVARI.
- » A. PETRESCU.
- » D. ZAMFIRESCU.
- » G. PLATON.
- » G. CREȚIANU.
- » C. ERACLIDE.
- » C. E. SCHINA.
- » P. ORBESCU.

Secția I a Curții cercetând recursul făcut în Casatiune de D. C. Zapa contra decisiunii Curții din Bucuresci Secția III No. 307 din 29 Noembre 1868 dată în privința formulei executorii pusă de trib. Ilfov Secția I asupra sentinței No. 249 din anul 1865 pronunțată de tribunalul Consular elen din Bucuresci în procesul dintre recurrentul Zapa cu DD. Anton și Toma Constantin pentru remășițe de căstiu din

arenda moșiei Broșteni pretinsă de recurrent de la acești din urmă, la 22 Decembrie 1871, când a fost prima înfațisare neputându-se obține majoritatea cerută de art. 21 din legea organică a Curții să amânat la 29 Februarie când Curtea fiind complectată cu numărul membrilor cerut de art. 22 din citata lege a intrat din nou în esaminarea recursului, din care resultând paritate de voturi, Curtea prin decizia cu No. 32 considerând afacerea ca urgență, în baza art. 22 din legea sa organică a învîntat a se trămite cestiunea la secțiunile unite.

In acest mod fiind sezisate secțiunile unite de acest proces, s-au citat părțile și astăzi când a fost șoia fixată să presentat D. Eugeniu Stătescu avocatul recurrentului C. Zapa cu procură în regulă aflată la dosar și D. Petre Grădișteanu avocatul fraților Anton și Toma Constantin cu procură aflată la dosar din partea ambilor intimi și astfel:

Asculțând pe D. membru E. B. Caligari în citirea raportului.

Pe D. Eugeniu Stătescu avocatul recurrentului în desvoltarea mișlocului de casare.

Pe D. Petre Grădișteanu avocatul intimilor în combaterea lui.

Pe D. Procuror general D. P. Vioréanu în conclușiunile sale.

Deliberând:

Asupra mișlocului invocat de recurrent că s'a interpretat rău de către Curtea de Apel art.

374 din proc. civ. nesocotindu-se tot de o-dată și principiile dreptului internațional consacrate și admise în toate țările civilisate;

Având în vedere art. 371 al. a, 372, 373, 375, 376 și 136 din proc. civ. din care rezultă într'un mod evident și nediscutabil că, în regulă generală, tribunalele și curțile din țără nu au dreptul și datoria de a executa prin agenții alăturați pe lângă dñeșele și dupe punerea formulei esecutoriilor de cât hotărîrile date de ele însele pronunțate și rămasă definitive, constituind puterea lucrului judecat, și acesta în virtutea dreptului de suveranitate al țărei;

Avându în vedere art. 374 din proc. civ. care acordă tribunalelor române facultatea de a executa în România hotărârii judecătoresci date în țără strină numai în modul și limitele cum și hotărîrile judecătorilor români se execuță în acea țără, și dupe ce vor fi declarate esecutorii de către judecătorii competenți români;

Considerând că acest articol stabileșce o excepție la regula generală prescrisă prin precitatele articole și că prin urmare nu se poate da art. 374 de cât un înțeles *ad literam* mărginit, căci excepțiunile fiind de drept strict nu se potu întinde prin interpretare peste limitele ce a statomnici legiuitorul;

Considerând că prescripțiunile art. 374 sunt clare și formale și, fiind textul și spiritul unei legi o-dată constatat, sub nici un pretext nu este permis judecătorului a se inspira în

interpretațiunea ei nici de cause morale, nici de fapte sociale spre a potrivi decisiunile sale cu aceste fapte înlocuind conștiința legii prin conștiința lui proprie, căci autoritatea hotărîrilor judecătoresc reșede mai cu sămă în sumisiunea judecătorilor la voința legii ce suntu chiamați a aplica;

Având în vedere că în specie s'a cerut execuțarea unei hotărîri consulare dată în țără, când art. 374 admite excepția numai pentru hotărîrile date în țără străină și acesta în condițiunile prevăzute de acel articol;

Astfel fiind, ne putându-se susține că curtea de Apel din Bucuresci a interpretat rău art. 374, ci din contra că l-a interpretat și a aplicat conform intențiunii și voinței legiuitorului care nu sa preocupa de principiile dreptului internațional de cât numai în ceea ce privesc reciprocitatea execuției hotărîrilor judecătoresc admise în țările străine pentru decisiunile tribunalelor române;

Pentru aceste motive **Curtea** în unire cu concluзиunile D-lui Procuror general

In numele legii.

Respinge recursul făcut de D. Constantin Zapa contra decisiunii Curții de Apel din Bucuresci No. 307 din 1868.

